

รายงานฉบับสมบูรณ์
โครงการวิจัย

สังคมไทยกับการบริจาคและการประกอบกิจกรรมทางศาสนา
(Religious and Non- religious Giving in Thailand:
An Economic Perspective)

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อมรรัตน์ อภินันท์มหกุล
คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
พฤษภาคม 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	- 3 -
1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	- 5 -
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	- 7 -
3. ขอบเขตของโครงการศึกษาวิจัย	
3.1 การตัดสินใจบริจาคในรูปแบบต่างๆ	- 8 -
3.2 การบริจาคแก่วัด และการบริจาคแก่องค์กรสาธารณกุศลที่ไม่เกี่ยวข้องกับ ศาสนา	- 9 -
4. ทฤษฎี สมมติฐาน และกรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย	
4.1 กรอบแนวคิดในการศึกษาการตัดสินใจบริจาค	- 11 -
4.2 กรอบแนวคิดในการศึกษาการบริจาคแก่วัด และการบริจาคแก่องค์กร สาธารณกุศลที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา	-13-
5. การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	-17-
6. ผลการศึกษา	
6.1 การสุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น	-20-
6.2 การตัดสินใจบริจาคเงิน สิ่งของ และเวลา	-26-
6.3 การบริจาคแก่วัด และแก่องค์กรสาธารณกุศลที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา	-30-
7. บทสรุป และข้อเสนอแนะ	-36-
8. เอกสารอ้างอิง	-38-
ตาราง	-41-
ภาคผนวก แบบสอบถามเรื่องการบริจาค การประกอบกิจกรรมทางศาสนา และ การช่วยเหลือผู้อื่นในสังคม	-54-

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยของตัวอย่างที่ได้จากการสำรวจ (2,557 ตัวอย่าง)	
1.1 ลักษณะส่วนบุคคล ศรัทธา และถิ่นที่อยู่	-42-
1.2 ระดับทุนทางสังคม และการประกอบกิจกรรมทางศาสนา	-43-
1.3 ลักษณะของวัด และนโยบายของรัฐบาล	-45-
1.4 ประเภทของการบริจาค (ตัวแปรตามที่ใช้ในการศึกษา)	-46-
1.5 เหตุผลของการบริจาคเงิน หรือเวลาแก่วัด หรือแก่องค์กรสาธารณกุศล	-47-
ตารางที่ 2 ค่า marginal effect ของแบบจำลอง Multivariate Probit	
2.1 ลักษณะส่วนบุคคล ศรัทธา และถิ่นที่อยู่	-48-
2.2 ระดับทุนทางสังคม และการประกอบกิจกรรมทางศาสนา	-49-
2.3 ลักษณะของวัด และนโยบายของรัฐบาล	-50-
ตารางที่ 3 การบริจาคแก่วัด และแก่องค์กรสาธารณกุศลที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา ด้วยแบบจำลอง Bivariate Tobit	
3.1 ลักษณะส่วนบุคคล ศรัทธา และถิ่นที่อยู่	-51-
3.2 ระดับทุนทางสังคม และการประกอบกิจกรรมทางศาสนา	-52-
3.3 ลักษณะของวัด และนโยบายของรัฐบาล	-53-

บทคัดย่อ

เนื่องจากศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติไทยมาเป็นเวลานาน แนวคิดและหลักคำสอนของศาสนาพุทธจึงน่าจะมีอิทธิพลอย่างมากต่อทัศนคติ ความประพฤติ และการดำเนินชีวิตของคนไทยโดยส่วนใหญ่ ความเข้าใจเรื่องการบริหาร จากแก่วัด และการบริจาคเพื่อสาธารณะกุศลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา จะช่วยให้เราเข้าใจบทบาทของวัดต่อ การพัฒนาชุมชน และการพัฒนาสังคมไทยได้ดีขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดมาตรการการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในสังคม เพื่อสร้าง ความสมานฉันท์ และส่งเสริมการพัฒนาประเทศอย่างสมดุลและยั่งยืนในที่สุด

โดยอาศัยแบบจำลอง Multivariate Probit ในการวิเคราะห์การตัดสินใจ เลือกวิธีการบริจาคระหว่างการให้เงิน สิ่งของ หรือเวลา และแบบจำลอง Bivariate Tobit ในการวิเคราะห์จำนวนเงินที่ให้จริงและความถี่ของการทำงานจิตอาสาของ บัณฑิตบุคคล โดยเปรียบเทียบระหว่างการบริจาค แก่วัดกับการบริจาค แก่องค์กรสาธารณะกุศลที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา แล้ว การศึกษานี้มีข้อค้นพบที่สำคัญสามประการคือ ประการแรก ระดับการศึกษาสูงสุดที่สำเร็จก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นบวก (positive externality) ต่อการตัดสินใจบริจาค จำนวนเงิน ที่ให้ และจำนวนครั้งของการทำงานจิตอาสาแก่วัด และแก่องค์กรสาธารณะกุศลโดยทั่วไป การส่งเสริมการศึกษาจึงเป็นประโยชน์ไม่เพียงต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ แต่ยังมีส่วนช่วยปลูกฝังค่านิยมการช่วยเหลือสังคมแก่ผู้สำเร็จการศึกษาด้วย

ประการที่สอง ทุนทางสังคมของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครือข่ายทางสังคมทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และเครือข่ายทางศาสนาต่างมีผลที่เป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจบริจาค จำนวนเงินที่บริจาค และจำนวนครั้งของการทำงานจิตอาสา ทั้งนี้เพราะเครือข่ายทางสังคมเป็นช่องทางให้บุคคลได้รับข่าวสารข้อมูลมากขึ้น รับทราบปัญหาและความต้องการของผู้ที่เดือดร้อน รัฐบาลจึงควรมีมาตรการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนต่างๆ สร้างเครือข่ายทางสังคมด้วยการส่งเสริมการทำกิจกรรมในชุมชนอย่างน้อยเดือนละครั้งทุกเดือน เครือข่ายในชุมชนที่เข้มแข็งจะส่งเสริมให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทั้งในการระดมอาสาสมัคร และการจัดสรรสวัสดิการภายในชุมชน นอกจากนี้ การสร้างเครือข่ายทางสังคมยังอาจช่วยชดเชย Crowding out effect อันเนื่องมาจากงบประมาณรายจ่ายเพื่อศาสนาของรัฐด้วย

ในประการสุดท้าย การติดตามข่าวสารบ้านเมืองอยู่เป็นประจำ ช่วยส่งเสริมให้บุคคลทำงานจิตอาสาให้แก่วัดและแก่องค์กรสาธารณะกุศลที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา มากกว่าผู้ที่ไม่ได้ติดตามข่าวสารเป็นประจำ การส่งเสริมให้บุคคลรักการอ่าน และปลูกฝังนิสัยให้บุคคลติดตามข่าวสาร

บ้านเมืองเป็นประจำทุกวัน จะเป็นมาตรการที่ส่งเสริมการช่วยเหลือสังคมทางอ้อม สื่อสารมวลชนที่ ึ่ง
โทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์มีบทบาทสำคัญต่อการช่วยเหลือสังคม ด้วยการรายงานและวิเคราะห์
ข่าวสารปัญหาทางสังคมให้ผู้สนใจรับทราบ และทำหน้าที่เป็นช่องทางในการระดมความช่วยเหลือแก่
ผู้ได้รับความเดือดร้อนในยามฉุกเฉินด้วย

คำสำคัญ การบริจาค การทำงานจิตอาสา ทุนทางสังคม การบริจาคเพื่อศาสนา

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

จากรายงานการสำรวจการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม พ .ศ. 2548 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ระบุว่า จากประชากรไทยที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปจำนวน 49.6 ล้านคน มีผู้นับถือศาสนาพุทธถึง 46.7 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 94 ของผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป รองลงมาร้อยละ 4.5 นับถือศาสนาอิสลาม อีกร้อยละ 0.7 นับถือศาสนาคริสต์ และส่วนที่เหลือนับถือศาสนาอื่น เช่น ศาสนาฮินดู พราหมณ์ และผู้ไม่นับถือศาสนาใด จึงกล่าวได้ว่าประเทศไทยมีจำนวนพุทธศาสนิกชนมากที่สุดในประเทศ ด้วยเหตุนี้ แนวคิดและหลัก คำสอนของศาสนาพุทธ จึงน่าจะมีอิทธิพลอย่างมากต่อ ทศนคติ ความประพฤติ และการดำเนินชีวิต ของคนไทยโดยส่วนใหญ่ ความเข้าใจ เรื่อง การบริจาค แก้ววัด (ซึ่งชาว พุทธ มองว่าเป็นการทำบุญ) และการบริจาคเพื่อสาธารณะกุศล อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา จะช่วยให้เราเข้าใจบทบาทของวัดต่อชุมชนและการพัฒนาสังคมไทยได้ดีขึ้น¹ อันจะเป็น ประโยชน์ ต่อการ กำหนด มาตรการการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในสังคม เพื่อ สร้างความ สมานฉันท์ และส่งเสริมการพัฒนาประเทศอย่างสมดุลและยั่งยืนในที่สุด

การศึกษาเรื่อง การบริจาคเพื่อการผลิตสินค้าและบริการสาธารณะโดยองค์กรสาธารณะกุศลที่ไม่ใช่รัฐบาล (Non-government organizations, NGOs) นั้นเป็นสาขาวิจัยหนึ่ง ทางเศรษฐศาสตร์ ที่เรียกว่า Economics of Philanthropy ที่ได้รับความนิยมในสหรัฐฯนับตั้งแต่ ช่วงทศวรรษ 1960s เหตุผลเพราะรัฐบาลสหรัฐฯ มีการแปรรูปบริการสา ธารณะจำนวนมากที่จัดสรรโดยภาครัฐให้เป็นของ เอกชน (Privatization) ที่เป็นองค์กรอิสระที่ไม่หวังกำไร (Non-profit organizations) ตัวอย่างเช่น บริการด้านสาธารณสุข การค้นคว้าวิจัยทางการแพทย์ การอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า การรักษาสัตว์เลี้ยง บริการการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ตลอดจนบริการสังคมสงเคราะห์เพื่อช่วยเหลือเด็ก ผู้พิการ และ คนชราที่ไม่สามารถช่วยตนเอง ฯลฯ บริการสาธารณะประโยชน์ เหล่านี้ในสหรัฐฯ และประเทศพัฒนา แล้วจำนวนมากเป็นบริการที่จัดสรรโดยหน่วยงาน NGOs ที่ไม่หวังกำไร โดยได้รับเงินอุดหนุนบางส่วนจากรัฐบาลและบางส่วนจากเงินบริจาคของ คนทั่วไป ซึ่งจะสังเกตเห็นว่า บริการทางสาธารณสุข และ การอุดมศึกษาในประเทศไทยก็มีแนวโน้มที่จะออกจากระบบราชการมากขึ้น ความเข้าใจเรื่องการ

¹ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริจาคและการประกอบกิจกรรมทางศาสนาอื่นก็มีส่วนสำคัญต่อความเข้าใจสังคมไทยโดยรวมเช่นกัน แต่เนื่องจากความจำกัดด้านเวลาและงบประมาณ การศึกษานี้จึง จำกัดขอบเขตเฉพาะการบริจาค และการประกอบกิจกรรมทางศาสนาพุทธเท่านั้น

บริจาคของปัจเจกบุคคลเพื่อการผลิตสินค้าและบริการสาธารณะจึงจะเป็นประโยชน์ต่อการระดม
เงินทุน และการสร้างความเข้มแข็งแก่ ก่อตั้งโครงสร้างธรรมาภิบาลที่จะมีบทบาท มากขึ้น ต่อการพัฒนา
ประเทศไทยในอนาคต

งานศึกษาเรื่องการบริจาคของครัวเรือนแก่หน่วยงาน NGOs เพื่อสนับสนุนการผลิตสินค้าและ
บริการสาธารณะนั้น มักจะมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบคำถามว่าการบริจาคเพื่อการจัดสรรสินค้า
สาธารณะสมควรได้รับการลดหย่อน ภาษีเงินได้หรือไม่ การตอบคำถามนี้มีความสำคัญต่อรายได้ทาง
ภาษีของรัฐ บาล เพราะหากโดยเฉลี่ยแล้วผู้บริจาคเงินแก่องค์กรสาธารณะกุศลไม่ตอบสนองต่อ
มาตรการลดหย่อนภาษีเพื่อการบริจาคแล้ว รัฐบาลจะสูญเสียรายได้จากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาไป
มากกว่ามูลค่าสินค้าสาธารณะที่เพิ่ มขึ้นอันเนื่องจากการบริจาคเงิน ของประชาชน ที่เพิ่มขึ้น ในกรณี
เช่นนี้ รัฐควรเป็นผู้จัดสรรสินค้าสาธารณะเองจากภาษีเงินได้ที่เรียกเก็บ (หรือโอนภาษีเงินได้ ให้แก่
หน่วยงาน NGOs โดยตรง) และไม่ควรใช้มาตรการหัก ลดหย่อนภาษีเพื่อส่งเสริมการผลิตสินค้าและ
บริการสาธารณะโดยภา คประชาชน แต่ประการใด อย่างไรก็ตาม จากงานวิจัยของ Feldstein and
Taylor (1976), และ Clotfelter (1980 and 1985) พบว่ามาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้จากการ
บริจาคเป็นสิ่งจูงใจที่กระตุ้นให้ชาวอเมริกันบริจาค เงินเพื่อการผลิตสินค้า และบริการ สาธารณะเพิ่มขึ้น
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การศึกษานี้จะพยายามตอบคำถามดังกล่าวในบริบทของสังคมไทย

นอกจากนั้น เนื่องจากพหุ ตติกรรมการบริจาคของคนไทย อาจได้รับอิทธิพลจากความเชื่อ ใน
ศาสนาพุทธ (คือมองว่าการบริจาคเป็นการทำบุญหรือสะสมความดีเพื่อชาติหน้า) โครงการวิจัยนี้ จึง
ต้องการ ศึกษาอิทธิพลของ ความเชื่อทางศาสนา และการประกอบกิจกรรมทางศาสนาว่ามีอิทธิพล
อย่างไรต่อการบริจาคของคนไทย โดยจะเปรียบเทียบระหว่างการบริจาคแก่วัด (หรืออีกนัยหนึ่งคือการ
บริจาคเพื่อศาสนา) กับการบริจาคเพื่อการสาธารณะกุศลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาว่า การบริจาคทั้ง
สองประเภท มีลักษณะที่ เหมือนหรือ แตกต่างกันอย่างไร บ้าง โดยจะพิจารณาทั้งการบริจาคเงิน
(Money donation) และการบริจาคเวลา (Time volunteering) ควบคู่กัน งานศึกษาวิจัยใน
ต่างประเทศ พบว่าจำนวนเงินที่บริจาคเพื่อศาสนา จะขึ้นอยู่กับระดับรายได้ของ ผู้บริจาค แต่ไม่
ตอบสนองต่อ มาตรการลดหย่อนภาษี ที่รัฐกำหนด ในขณะที่การบริจาคเพื่อการสาธารณะกุศล
โดยทั่วไปจะตอบสนองกับการใช้จ่ายของรัฐและมาตรการลดหย่อนภาษี เนื่องจาก ยังไม่มีการพิสูจน์
เรื่องดังกล่าว ในบริบทของสังคมไทย ว่าเป็นอย่างไร พฤติกรรมการบริจาคของคนไทยมีลักษณะที่

เหมือนหรือแตกต่างจากชาวตะวันตกที่ส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ งานวิจัยนี้จะช่วยให้เราเข้าใจการบริจาดในศาสนาพุทธ และการบริจาดเพื่อการสาธารณกุศลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา ในบริบทของสังคมไทยได้ดีขึ้น

นอกจากมาตรการทางภาษี และรายได้ของผู้บริโภครแล้ว ยังมีปัจจัย อื่นอีกเป็นจำนวนมากที่อาจมีอิทธิพลต่อการบริจาดด้วย เช่น ลักษณะของวัด ซึ่งมีการแบ่งอย่างกว้างๆ เป็น วัดราษฎร์ และวัดหลวง จำนวนพระภิกษุ ขบประมาณรายจ่ายด้านศาสนาของรัฐบาล ทุนทางสังคมและการประกอบกิจกรรมทางศาสนาของปัจเจกบุคคล ตลอดจนลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะครัวเรือน และถิ่นที่อยู่อาศัย การศึกษานี้จะวิเคราะห์ว่าปัจจัยต่างๆดังกล่าว มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริจาด จำนวนเงินที่บริจาด และความถี่ในการทำงานจิตอาสาให้แก่วัด หรืองานช่วยเหลือสังคมอย่างไรบ้าง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีผลต่อการบริจาดเงิน สิ่งของ และเวลาแก่วัด และแก่องค์กรสาธารณกุศลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนเงิน ที่บริจาด และเวลาในการทำงาน จิตอาสาโดยไม่รับค่าตอบแทน แก่วัดและแก่องค์กรสาธารณกุศลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา
3. วิเคราะห์ประสิทธิผลของนโยบายภาษี และการใช้จ่ายภาครัฐต่อการบริจาดของครัวเรือน
4. สังเคราะห์ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เพื่อส่งเสริมการช่วยเหลือ กันทางสังคม เพื่อประโยชน์สุขของคนโดยส่วนรวม

3. ขอบเขตของโครงการศึกษาวิจัย

โครงการศึกษาวิจัยนี้ ครอบคลุมเรื่องการบริหาราคใน 3 ประเด็นหลัก คือ

- 1) การตัดสินใจบริจาคในรูปแบบต่างๆ
- 2) เปรียบเทียบการ บริจาคแก่วัด กับ การบริจาคเพื่อการ สาธารณะกุศลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา
- 3) วิเคราะห์ลักษณะของวัด นโยบายภาครัฐ ทูทางสังคม และการประกอบกิจกรรมทางศาสนาของปัจเจกบุคคล ที่มีอิทธิพลต่อการบริจาคเงิน และ/หรือการทำงานจิตอาสาให้แก่วัด หรือเพื่อช่วยเหลือสังคม

3.1 การตัดสินใจบริจาคในรูปแบบต่างๆ

การให้หรือการ บริจาคเพื่อศาสนามีได้หลายรูปแบบ เช่น การบริจาคเงินเพื่อสร้างวัด ด้วยการทำบุญทอดกฐิน ทอดผ้าป่า การบริจาคในรูปแบบสิ่งของ ด้วยการตัดบาตร ทำสังฆทาน นอกจากเงินหรือสิ่งของแล้ว ศาสนิกชนก็อาจสละเวลาช่วยงานวัด ในโอกาสต่างๆ และนอกเหนือจากการบริจาคแก่วัด บุคคลก็ อาจบริจาคเงิน สิ่งของ และเวลาเพื่อช่วยเหลือสังคม ตัวอย่าง เช่น การบริจาคเงิน ให้แก่โรงพยาบาลหรือสถานสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส การมอบสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ภัยหนาว การสละเวลาเป็นโค้ชกีฬาแก่เด็กในชุมชน หรือการไปเยี่ยมเยียน เด็กพิการหรือคนชรา ตามสถานสงเคราะห์ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากความจำกัดของบุคคลในเรื่องเวลา และรายได้ ก่อให้เกิดคำถามว่าการบริจาคในแต่ละรูปแบบมีความสัมพันธ์กัน ในทิศทางใด การบริจาคเพื่อศาสนา จะทำให้บุคคลบริจาคเพื่อการสาธารณกุศล อื่นลดลง หรือ เพิ่มขึ้น ผู้ที่ได้บริจาคเงินแล้ว จะอาสาทำงานให้ วัด หรืองานช่วยเหลือ สังคม โดยไม่รับค่าตอบแทนด้วย หรือไม่ เพื่อตอบคำถาม เหล่านี้การศึกษาในที่นี้จะ อาศัยแบบจำลอง Multivariate Probit วิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ บริจาคเงิน สิ่งของ และเวลา โดยจะทำการประมาณการ สมการการบริจาคทั้งสาม รูปแบบ พร้อมกัน (Simultaneous estimation) เพื่อวิเคราะห์ค่าความน่าจะเป็นของการบริจาคเงิน สิ่งของ และเวลาว่ามีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ และมีความสัมพันธ์กันในทิศทางใด

การวิเคราะห์การตัดสินใจบริจาค ของปัจเจกบุคคลจะช่วยให้เราทราบถึงลักษณะของ บุคคลที่ทำการบริจาคในแต่ละรูปแบบว่าเป็นคนกลุ่มเดียวกันหรือ คนละกลุ่ม มีลักษณะส่วนบุคคลหรือปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจอะไรบ้างที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจการบริจาค ตลอดจนเข้าใจความสัมพันธ์ของการบริจาคทั้ง สามรูปแบบว่า ผู้บริจาคพิจารณาว่าการให้ เงินเป็นสิ่งที่อาจ ใช้ทดแทนการให้เวลาหรือสิ่งของหรือไม่ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริจาคเงิน เช่นรายได้ของผู้บริจาคจะมีอิทธิ พลอย่างไรต่อการให้สิ่งของ หรือเวลา เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น นอกจากนั้น การศึกษานี้ จะประเมินประสิทธิภาพของนโยบายภาครัฐที่มี อิทธิพล ต่อความน่าจ ะเป็นของการ บริจาค โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้จ่ายเพื่อ ศาสนาของรัฐ มาตรการส่งเสริมการช่วยเหลือสังคม ที่อนุญาตให้ผู้บริจาคสามารถนำไปเสร็จ รับเงินที่บริจาคมาหักลดหย่อนภาษีเงินได้ บุคคลธรรมดา ในขณะที่การบริจาคสิ่งของหรือเวลาไม่สามารถหักลดหย่อนภาษี มาตรการทางภาษีจะบิดเบือน (distortion) การตัดสินใจบริจาคสิ่งของและเวลาหรือไม่ ความเข้าใจเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อการประเมินขีดความสามารถของวัด และองค์กรสาธารณกุศลที่ต้องการระดม เงินทุน และกำลังแรงงาน จากภาคประชาชน เพื่อการจัดสรรบริการทางศาสนา และ บริการ สาธารณะประโยชน์ เพื่อช่วยเหลือ สังคม โดยสินค้าและ บริการสาธารณะ ที่เกิดขึ้นจาก การบริจาคเงิน สิ่งของ และเวลาของคนในชุมชน นอกจากจะช่วยเหลือเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนแล้ว ยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากรของชุมชน และลดภาระทางการคลังของรัฐบาลด้วย เพราะ การช่วยเหลือกันเองของคนในชุมชนจะสร้างสังคมที่น่าอยู่ ก่อให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการผลิต สินค้าและบริการ สาธารณะที่ ตรง ตาม ความต้องการของ สมาชิก ชุมชน จึงดีกว่า สินค้าและ บริการ สาธารณะที่กำหนดและจัดสรรโดยภาครัฐฝ่ายเดียว

3.2 การบริจาคแก่วัด และการบริจาคแก่องค์กรสาธารณกุศลที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา

แม้ว่าการตัดสินใจบริจาค ของบุคคลสองคนอาจเหมือนกัน แต่ มูลค่าที่แท้จริงของการ ให้ของ คนทั้งสองอาจมีขนาดที่แตกต่างกันอย่างมากตามข้อจำกัดด้านรายได้และเวลา ของแต่ละบุคคล ความต้องการของวัดและขององค์กรสาธารณกุศลแต่ละแห่ง ตลอดจนปัจจัยแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจอื่นๆ ของผู้ให้แต่ละราย โดยทั่วไปแล้ว การบริจาคเงิน และสิ่งของเป็นการให้ที่ สะดวกและ ได้รับความนิยมนมากกว่าการทำงานจิตอาสา เพราะบุคคลแต่ละคนมีต้นทุนค่าเสียโอกาสที่แตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น แพทย์จิตอาสาอาจมีต้นทุนค่าเสีย โอกาสของเวลา มากกว่า นักศึกษา ที่ออกค่ายอาสา พัฒนาชนบท แพทย์หรือผู้มีรายได้สูงในวิชาชีพอื่นๆ จึงยินดี ที่จะ บริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือ สังคม

มากกว่าการทำงานอาสา สมัครด้วยตนเอง ต้นทุนค่าเสียโอกาสของ บุคคลจึง ขึ้นอยู่กับระดับรายได้ การศึกษา อาชีพ และลักษณะงานที่ทำเพื่อผู้อื่น

เพื่อความเข้าใจในเรื่องการบริจาคของปัจเจกบุคคลอย่างถูกต้อง ในที่นี้จะศึกษาความสัมพันธ์ของมูลค่าเงินที่บริจาค จริง (Money donation) กับจำนวน ครั้งที่บุคคลได้ทำงานจิตอาสา (Time volunteer) โดยเปรียบเทียบ ระหว่างการบริจาคให้แก่วัด กับการบริจาค เพื่อช่วยเหลือ สังคมโดยไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา โดยจะอาศัยแบบจำลอง Bivariate Tobit ในการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาอาจแบ่งอย่างคร่าวๆ ได้เป็น 4 หมวด ดังต่อไปนี้

(1) ลักษณะส่วนบุคคล ครัวเรือน และถิ่นที่อยู่ ได้แก่ข้อมูล เพศ อายุ ระดับการศึกษา สูงสุด สถานภาพสมรส จำนวน สมาชิกในครอบครัว จำนวนเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีในครัวเรือน รายได้ของครัวเรือน และการอาศัยอยู่ในเขตเมือง (ในเขตเทศบาล) หรือเขตชนบท (นอกเขตเทศบาล) ตลอดจนความหนาแน่นของประชากรในจังหวัดที่อาศัย

(2) ระดับทุนทางสังคม และการประกอบกิจกรรมทางศาสนาในรอบปีที่ผ่านมา ประกอบด้วยระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน การเป็นเจ้าของบ้านที่อาศัยอยู่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมหรือกิจกรรมในชุมชน ในรูปแบบต่างๆ ความถี่ในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว เครือญาติที่ไม่ได้อาศัยในครัวเรือนเดียวกัน และการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนบ้าน ความสนใจต่อข่าวสารบ้านเมือง ความถี่ในการประกอบกิจกรรมทางศาสนา เช่น การไปวัด ฟังเทศน์ที่ไม่ใช่การไป งานศพหรืองานบวช การปฏิบัติธรรมด้วยตนเองด้วยการถือศีล ฝึกสมาธิ การอ่านหนังสือธรรมะ เป็นต้น

(3) ลักษณะของวัด และ นโยบายภาครัฐ เนื่องจาก มีการแบ่งประเภทของวัดในประเทศไทย เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ วัดหลวงและวัดราษฎร์ โดย อารามหลวงจำแนกย่อยลงอีก 4 ชั้นคือ ชั้นราชวรมหาวิหาร ชั้นวรมหาวิหาร ชั้นราชวรวิหาร และชั้นวรวิหาร การศึกษานี้จะทำการแบ่งประเภทวัดเป็นดัชนีชี้วัดฐานะทางสังคมของวัด เพื่อวิเคราะห์ว่าฐานะทางสังคมของวัดมีอิทธิพลต่อการบริจาคหรือไม่ อย่างไร นอกจากนี้จะพิจารณาว่ามาตรการหักลดหย่อนภาษีเงินได้ จากการบริจาคมีผลต่อการบริจาคหรือไม่ สำหรับการใช้จ่ายของรัฐบาลในที่นี้จะใช้ข้อมูลค่าใช้จ่ายเพื่อศาสนาของรัฐบาลในระดับจังหวัด เพื่อพิจารณาว่าการใช้จ่ายของรัฐบาลในแต่ละท้องถิ่นที่มีอิทธิพลต่อการบริจาคในรูปแบบใดบ้าง

(4) ข้อมูลเกี่ยวกับการบริจาคและ เหตุผลของการบริจาค ได้แก่ จำนวนเงินที่บริจาคแก่วัด จำนวนเงินที่บริจาคแก่องค์กรสาธารณกุศลอื่น ที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา จำนวนครั้ง ในการทำงานจิตอาสาแก่วัดและช่วยเหลือสังคมโดยทั่วไป (ทำทุกวัน ทุกสัปดาห์ ทุกเดือน ปีละ 2-3 ครั้ง หรือไม่ทำเลย) ตลอดจนเหตุผลและความเชื่อส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการบริจาคในแต่ละประเภท

4. ทฤษฎี สมมติฐาน และกรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

4.1 กรอบแนวคิดในการศึกษาการตัดสินใจบริจาค

แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่ เกี่ยวข้องกับการบริจาค มีรากฐานจากงานศึกษาเรื่อง การจัดสรรสินค้าสาธารณะโดยสมัครใจเรื่อง “On the Private Provision of Public Goods” ซึ่งถือเป็นวรรณกรรมคลาสสิกที่ Bergstrom, Bloom, and, Varian (1986) ได้พัฒนาแบบจำลองเพื่ออธิบาย ประสิทธิภาพของการจัดสรรสินค้าสาธารณะ จากเงินบริจาค พฤติกรรม การบริจาค ของปัจเจกบุคคล ที่ทำให้การจัดสรรสินค้าสาธารณะมีขนาดต่ำกว่าระดับที่พึงประสงค์ของสังคม (Socially desired level) และปัญหาการใช้ประโยชน์จากสินค้าสาธารณะโดยไม่บริจาค หรือที่เรียกว่า ‘free riding problem’ งานศึกษาดังกล่าวสมมติให้สินค้าสาธารณะ (G) เป็นสินค้าปกติที่มีค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้น้อยกว่าหนึ่ง และ ถูกจัดสรรจากจำนวนเงินบริจาคทั้งหมด ($G = \sum g^i$) ที่ปัจเจกบุคคล i แต่ละคนบริจาค ($g^i \geq 0$) ให้แก่วัดหรือแก่องค์กรสาธารณกุศลที่ทำหน้าที่จัดสรรสินค้าและบริการสาธารณะในชุมชน แต่เพื่อให้แบบจำลอง ครอบคลุมการบริจาคเวลาและสิ่งของด้ วย การศึกษา นี้ จะขยายสมมติฐานให้ G ถูกจัดสรรจากเงิน สิ่งของ และเวลาที่มีผู้บริจาคเพื่อการผลิต G

แบบจำลอง Multivariate Probit ที่ใช้ในการวิเคราะห์การตัดสินใจ บริจาคของบุคคล สามารถอธิบายด้วยสมการต่อไปนี้

$$Decision^i_j = \beta_0^j + \beta_j^i Z_j^i + \delta_j \quad (1)$$

โดยที่ j หมายถึงการบริจาคเงิน สิ่งของ หรือเวลาเพื่อการผลิตสินค้าและบริการสาธารณะ (G) ของปัจเจกบุคคล i ในสังคมไทย $Decision^i_j$ เป็นค่าความน่าจะเป็นของการบริจาคแต่ละรูปแบบ ที่มีค่าระหว่าง 0 ถึง 1 พารามิเตอร์ β_0^i และ β_j^i เป็นเวกเตอร์ของค่าสัมประสิทธิ์ที่ต้องการประมาณการ เวกเตอร์ Z_j^i เป็นตัวแปรอิสระต่างๆ ที่สามารถอธิบายพฤติกรรมการตัดสินใจของ ปัจเจกบุคคล i อันประกอบด้วย (1) ลักษณะส่วนบุคคล ครัวเรือน และถิ่นที่อยู่อาศัย เช่น เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาสูงสุดที่สำเร็จ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ครัวเรือน การอาศัยใน เขตหรือนอก เขตเมือง เป็นต้น (2) ระดับทุนทางสังคม และการประกอบกิจกรรมทางศาสนา ของปัจเจกบุคคล i เช่น ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน การเป็นสมาชิกชมรม สมาคม และองค์กรต่างๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ความถี่ในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว ญาติพี่น้อง และเพื่อนบ้าน ความสนใจข่าวสารบ้านเมือง การใช้สิทธิเลือกตั้ง ความถี่ในการประกอบกิจกรรมทางศาสนาในรูปแบบต่างๆ เช่น การฟังเทศน์ การอ่านหนังสือธรรมะ การนั่งสมาธิ เป็นต้น และ (3) ลักษณะของวัดและนโยบายภาครัฐ เช่น การเป็นวัดราษฎร์หรือวัดหลวง ระยะทางจากบ้านถึงวัด จำนวนพระภิกษุต่อจำนวนประชากรใน จังหวัด ค่าใช้จ่ายด้านศาสนาของรัฐบาลในปี 2553 การใช้สิทธิประโยชน์ จากการบริจาคเพื่อหักลดหย่อนภาษี เป็นต้น ส่วน σ_j เป็นค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณการ สมการ j ซึ่งหมายถึง การบริจาคเงิน สิ่งของ หรือเวลาดังกล่าวข้างต้น

เมื่อพิจารณาการตัดสินใจของบุคคลในการบริจาคเงิน สิ่งของ หรือเวลา แก้ววัดหรือแก่งองค์กร สาธารณะกุศลที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาจะพบว่า มีความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์ต่างๆ ได้ 8 รูปแบบ คือ (1) ผู้ให้ตัดสินใจบริจาคเงินอย่างเดียว (2) ผู้ให้ตัดสินใจบริจาคสิ่งของอย่างเดียว (3) ผู้ให้ตัดสินใจทำงานจิตอาสาอย่างเดียว (4) ผู้ให้ตัดสินใจบริจาคทั้งเงินและสิ่งของ แต่ไม่ทำงานจิตอาสา (5) ผู้ให้ตัดสินใจบริจาคทั้งเงินและเวลา แต่ไม่บริจาคสิ่งของ (6) ผู้ให้ตัดสินใจบริจาคทั้งสิ่งของและเวลา แต่ไม่บริจาคเงิน (7) ผู้ให้ตัดสินใจบริจาคทั้งเงิน สิ่งของ และเวลา และ (8) ผู้ให้ตัดสินใจไม่บริจาคเลย การวิเคราะห์ การตัดสินใจบริจาคของบุคคลจึงเป็นการวิเคราะห์ค่าความน่าจะเป็นอย่างมีเงื่อนไข (conditional probability) ตัวอย่างเช่น ความน่าจะเป็นของการบริจาคเงินยอมขึ้นอยู่กับการเงื่อนไขว่า ผู้ให้ได้บริจาคสิ่งของ และเวลาด้วยหรือไม่ $\{\text{Prob}(\text{Incash-giving} / \text{Inkind-giving} > 0, \text{volunteer} > 0)\}$ หรือ $\{\text{Prob}(\text{Incash-giving} / \text{Inkind-giving} = 0, \text{volunteer} = 0)\}$ โดยที่ค่าความน่าจะเป็นอย่างมีเงื่อนไข ทั้งสองนี้มีค่าไม่เท่ากัน แบบจำลองทางเศรษฐมิติที่เหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ นี้คือแบบจำลอง Multivariate Probit ซึ่งจะทำให้การประมวลผลสมการของการตัดสินใจบริจาค เงิน สิ่งของ และ เวลา

พร้อมกัน แล้วคำนวณหาค่าอนุพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอธิบายที่มีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อค่าความน่าจะเป็นของการบริจาค แต่ละประเภทบนเงื่อนไขว่าผู้บริจาค ได้ตัดสินใจ บริจาค ในอีกสองประเภทที่เหลือด้วย คือค่าความน่าจะเป็น $\{\text{Prob}(\text{Incash-giving} / \text{Inkind-giving}=1, \text{volunteer}=1)\}$, $\{\text{Prob}(\text{Inkind-giving} / \text{Incash-giving}=1, \text{volunteer}=1)\}$, และ $\{\text{Prob}(\text{Volunteer} / \text{Incash-giving}=1, \text{Inkind-giving}=1)\}$ ตามลำดับ

หนึ่ง การศึกษาเรื่องการบริจาคในอดีตที่ผ่านมา เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการให้เงินเปรียบเทียบกับการให้เวลาแก่องค์กรสาธารณะกุศลที่ไม่ใช่องค์กรศาสนา ตัวอย่างเช่นงานศึกษาของ Brown and Lankford (1992) และ Apinunmahakul and Devlin (2008) หรือศึกษาความสัมพันธ์ของการบริจาคเงินและ สิ่งของ เช่น งานศึกษาของ Duncan (1999) และ Apinunmahakul and Devlin (2004) แต่ยังไม่มียานศึกษาใดที่วิเคราะห์การ บริจาคทั้งสามประเภท คือการบริจาค เงิน สิ่งของ และเวลาพร้อมกัน โครงการ วิจัยนี้จึงนับได้ว่าเป็นการศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริจาค ของปัจเจกบุคคลที่ครอบคลุมรูปแบบต่างๆของการบริจาคมากที่สุด และเป็นการศึกษาในบริบทของสังคม ไทยที่ยังไม่มีการศึกษามาก่อน

4.2 กรอบแนวคิดในการ ศึกษาการบริจาคแก่วัด และการบริจาคแก่องค์กรสาธารณะกุศลที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา

จากการสำรวจข้อมูล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ไม่สามารถ แยกแยะจำนวนเงินที่บริจาคกับมูลค่าของสิ่งของที่ให้ในรอบปีที่ผ่านมา จำนวนเงินที่บริจาคในการศึกษานี้จึงเป็นมูลค่ารวมของเงินและสิ่งของ ที่ปัจเจกบุคคล บริจาคในปี 2553 โดยผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการประมาณการจำนวนเงินบริจาคของตนเอง ในที่นี้จะใช้ข้อมูลดังกล่าววิเคราะห์ความสัมพันธ์ของจำนวนเงินที่บริจาค กับจำนวนครั้ง ของการทำงาน ให้แก่วัดโดยไม่ รับค่าตอบแทน เปรียบเทียบกับจำนวนเงินที่บริจาคกับจำนวนครั้ง ของการทำงาน จิตอาสาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่เกี่ยวข้องกับ ศาสนา ซึ่งหากพิจารณามูลค่าของ เงินและเวลาที่ บริจาคแล้ว จะพบว่ามีความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์ ได้ 4 อย่างคือ (1) จำนวนเงินที่บริจาคมากกว่าศูนย์ และจำนวนครั้งของการทำงานจิตอาสามากกว่าศูนย์ (2) จำนวนเงินที่บริจาคมากกว่าศูนย์ แต่จำนวนครั้งของการทำงานจิตอาสาเท่ากับศูนย์ (3) จำนวนเงินที่บริจาคเท่ากับศูนย์ แต่จำนวนครั้งของการทำงานจิตอาสามากกว่าศูนย์ และ (4) ทั้งจำนวนเงินที่บริจาค และจำนวนครั้งของการทำงานจิตอาสาเท่ากับศูนย์ ทั้งนี้จะเห็นว่าจำนวนเงินที่บริจาคจริง และจำนวนครั้ง

ของการทำงานจิตอาสา ต้องไม่เป็นเลขติดลบ (non-negative numbers) แบบจำลองทางเศรษฐมิติที่เหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลประเภทนี้ คือ Bivariate Tobit ดังนี้

$$Y_j = \alpha_{0j} + \alpha_{1j}taxprice + \alpha_{2j}income + \alpha_{3j}X + \alpha_{4j}govt + \alpha_{5j}temple + \alpha_{6j}soccap + \delta_j \quad (2)$$

โดย Y_j หมายถึง จำนวนเงินที่บริจาคจริง และจำนวนครั้งของการทำงานจิตอาสา ที่มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับศูนย์ $taxprice$ หมายถึง ราคาของการบริจาคซึ่งโดยทั่วไปคำนวณจาก 1- อัตราภาษีส่วนเพิ่ม (marginal tax rate) ที่ผู้บริจาคใช้ในการคำนวณเพื่อหักลดหย่อนภาษีเงินได้ สำหรับประเทศไทย ได้มีการกำหนดอัตราภาษีช่วยเหลือสังคมไว้ 3 อัตราคือ (1) การบริจาคเงินเพื่อการศึกษาสามารถหักลดหย่อนภาษีได้ร้อยละ 20 ของจำนวนเงินบริจาคแต่ไม่เกินร้อยละ 10 ของรายได้พึงประเมินภาษี (2) การบริจาคเงินเพื่อการกีฬาสามารถหักลดหย่อนภาษีได้ร้อยละ 15 ของจำนวนเงินบริจาคแต่ไม่เกินร้อยละ 10 ของรายได้พึงประเมินภาษี และ (3) การบริจาคเงินเพื่อศาสนา และการบริจาคเพื่อสาธารณกุศลประเภทอื่น ๆ (ที่ไม่ใช่การศึกษาหรือกีฬา) สามารถหักลดหย่อนภาษีได้ร้อยละ 10 ของจำนวนเงินบริจาคแต่ไม่เกินร้อยละ 10 ของรายได้พึงประเมินภาษี

ค่าสัมประสิทธิ์ของ $taxprice$ ที่ได้จากการประมาณการสมการ (2) (ค่า α_{1j}) จะสะท้อนถึงความสัมพันธ์ของการบริจาคทั้งสองประเภท กล่าวคือถ้า $taxprice$ สำหรับการบริจาคเงินแก่วัดมีค่าเป็นบวกในสมการของการบริจาค เวลา หมายความว่า การเพิ่มขึ้นของราคาสำหรับการบริจาคเพื่อศาสนา (ซึ่งหมายถึงการลดลงของอัตรา ภาษีช่วยเหลือสังคม) จะส่งผลให้ บุคคล บริจาค เวลาเพื่อการทำงานจิตอาสาให้แก่วัดมากขึ้น การทำงานจิตอาสาแก่วัด (ซึ่งมีราคาโดยเปรียบเทียบลดลง) จะถูกใช้ทดแทนการบริจาคเงินที่มีราคาสูงขึ้น ในทางตรงข้าม หากค่าดังกล่าวเป็นลบ ย่อมแสดงว่าผู้บริจาคพิจารณาว่าการบริจาค ทั้งสองประเภทเป็นสินค้าที่ต้องใช้ประกอบกัน ผู้บริจาคที่ให้เงินแก่วัดแล้วก็จะขันอาสาช่วยทำงานให้แก่วัดด้วย

งานศึกษาส่วนใหญ่ใน สหรัฐฯ พบว่ามาตรการทางภาษีมักใช้ได้ผลเฉพาะกับการบริจาคเพื่อสาธารณกุศล แต่ไม่ช่วยเพิ่มจำนวนเงินบริจาคเพื่อศาสนา Feldstein (1975b), Reece (1979), และ Kitchen (1992) อธิบายว่าการบริจาคในศาสนาคริสต์เป็น อิทธิพลจาก หลักคำสอนทางศาสนาเรื่องการให้สืบลด มากกว่าการใช้สิทธิประโยชน์ ในการหักลดหย่อนภาษีเงินได้ การศึกษานี้จะวิเคราะห์

มาตรการลดหย่อนภาษีเพื่อช่วยเหลือสังคมในประเทศไทย เพื่อเปรียบเทียบกับงานศึกษาในสหรัฐฯ ซึ่งคนส่วนใหญ่นับถือศาสนาคริสต์ว่าจะให้ผลการศึกษาที่เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร และเพื่อประเมินประสิทธิผลของนโยบายของรัฐที่เอื้อหนุนต่อการบริจาคในสังคมไทยด้วย

สำหรับตัวแปร Income ในสมการที่ (2) หมายถึงรายได้ส่วนบุคคลของผู้บริจาค ซึ่งจะใช้ในการคำนวณค่าความยืดหยุ่นของการบริจาคต่อรายได้ จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริจาคในสหรัฐฯ Clotfeter (1985) พบว่าค่าความยืดหยุ่นของการบริจาคต่อรายได้ในงานศึกษาส่วนใหญ่มีค่าอยู่ระหว่าง 0.2 ถึง 0.8 หมายความว่าผู้ให้โดยทั่วไปพิจารณาว่าการบริจาคเป็นสินค้าปกติที่ผู้บริจาคยินดีจะให้มากขึ้นเมื่อรายได้สูงขึ้นแต่จะเพิ่มขึ้นในอัตราที่น้อยกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น

ตัวแปร X ในสมการที่ (2) หมายถึงลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริจาคที่อาจมีผลต่อการตัดสินใจในการบริจาค เช่น เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ถิ่นที่อยู่อาศัย เป็นต้น นอกจากการบริจาคของภาคเอกชนแล้ว ภาครัฐ (govt) เองก็มีบทบาทสำคัญต่อการบริจาคเพื่อศาสนาและสาธารณกุศลด้วย โดยการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายผ่านหน่วยงานที่ ทำหน้าที่ดูแลวัด เช่น กระทรวงวัฒนธรรม หรือการจัดสรรงบประมาณท้องถิ่นและงบประมาณผ่านกระทรวง ต่างๆ จากงานศึกษาของ Roberts (1984), Kingma (1989) และ Duncan (1999) พบว่าการใช้จ่ายโดยภาครัฐเพื่อกิจการศาสนาและกิจการสังคมงเคราะห์มีผลให้จำนวนเงิน บริจาคจาก ครั้วเรือนเพื่อศาสนา และเพื่อสังคมลดลง เนื่องจากประชาชนมองว่าองค์กรศาสนาและองค์กรสาธารณกุศลได้รับความช่วยเหลือโดยตรงจากรัฐบาลแล้ว การใช้จ่ายโดยภาครัฐเพื่อศาสนาและสาธารณประโยชน์จึงก่อให้เกิด crowding out effect หรือผลกระทบในทางลบต่อการบริจาคของภาคครัวเรือน

ตัวแปร Temple ใช้บ่งบอกฐานะของวัด เนื่องจากมีการแบ่งประเภทของวัดในประเทศไทยเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ วัดหลวงและวัดราษฎร์ โดยวัดหลวงจำแนกย่อยลงอีก 4 ชั้นคือ ชั้นราชวรมหาวิหาร ชั้นวรมหาวิหาร ชั้นราชวรวิหาร และชั้นวรวิหารดังกล่าวมาแล้ว การศึกษานี้จะทำการแบ่งประเภทวัดเป็นดัชนีนี้แสดงถึงความสำคัญและฐานะทางสังคมของวัด เพื่อพิจารณาว่าวัดที่ยากจนจะมีโอกาสได้รับเงินบริจาค เช่นเดียวกับวัดที่ร่ำรวยหรือไม่ รูปแบบของการบริจาคสำหรับวัดแต่ละประเภทเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร นอกจากนี้ จะใช้ข้อมูลทุติยภูมิของจำนวนพระภิกษุต่อจำนวนประชากรใน

แต่ละจังหวัด ที่ทำการสำรวจ ในการวิเคราะห์ อิทธิพลของพระสงฆ์ที่อาจมีผล ต่อการตัดสินใจ บริจาค และต่อจำนวนเงินที่ถวายวัดด้วย

นอกจาก ลักษณะของวัดแล้ว การประกอบ กิจกรรมทางศาสนา ของปัจเจกบุคคล เช่น การฟังเทศน์ สวดมนต์ อ่านหนังสือธรรมะฯ ก็อาจมีอิทธิพลต่อการบริจาคด้วยเช่นกัน เพื่อให้เข้าใจ พฤติกรรม ของการ บริจาค ในบริบทของสังคมไทยอย่างรอบด้าน งานวิจัยนี้จะวิเคราะห์ประเภทของ กิจกรรมทางศาสนา และความถี่ในการประกอบกิจกรรมทางศาสนา (เช่น ทำทุกวัน ทุกสัปดาห์ ทุก เดือน) ว่ามีผลอย่างไรต่อการบริจาคแก่วัด และแก่งานสาธารณกุศลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา

หนึ่ง จากงานศึกษาเรื่องทุนทางสังคมของ Putnam (1998, 2000) ได้นิยาม ‘ทุนทางสังคม (Social capital)’ ว่าหมายถึงบรรทัดฐาน (Social norm) ความไว้วางใจกัน (Social trust) และ เครือข่ายทางสังคม (Social networks) ที่ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ และการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ของ คนภายในชุมชน และระหว่าง ชุมชน Putnam พิจารณาว่าระดับทุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ ในเชิง บวกกับการกินดีอยู่ดี (Wellbeing) ของชุมชน โดยมีผล ให้คนในชุมชน ช่วยเหลือกัน มากขึ้น ทั้งในรูป ของการบริจาคเงิน เวลา และสิ่งของเพื่อช่วยเหลือ ผู้ที่เดือดร้อนในสังคม ทุนทางสังคมอาจสะท้อนใน หลากหลายรูปแบบ เช่น การไปวัด เป็นประจำ ก็อาจช่วยเพิ่มทุนทางสังคมด้านศาสนา (Religious-based social capital) จากการศึกษาของ Apinunmahakul and Devlin (2008) พบว่าความเข้มข้น ของเครือข่ายทางสังคมของปัจเจกบุคคล (Density of individual social networks) มีส่วนช่วยเพิ่ม จำนวนเงินบริจาค และจำนวนชั่วโมงการทำงาน เพื่อช่วยเหลือสังคม ของพลเมือง แคนาดาได้อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ การศึกษานี้จะพิจารณาระดับเครือข่ายทางสังคม (Soccap) ของคนไทยในรูปแบบ ต่างๆ เช่น การเป็นสมาชิกองค์กรสาธารณกุศล ความถี่ในการทำกิจกรรม ร่วมกับสมาชิกในครอบครัว และเพื่อนบ้าน การติดตามข่าวสารบ้านเมืองเป็นประจำ และการใช้สิทธิ เลือกตั้ง ซึ่งสะท้อนถึงความ เชื่อมั่นในระบอบ พรรคการเมือง ฯลฯ ว่าจะมีอิทธิพลต่อการบริจาค ในสังคมไทย หรือไม่ หนึ่ง ความ เข้าใจในบทบาทของทุนทางสังคมต่อการบริจาค จะช่วย ให้ทราบรูปแบบ ทุนทางสังคมที่สมควรได้รับการ สนับสนุน เพื่อส่งเสริมการช่วยเหลือกันในสังคมเพื่อการกินดีอยู่ดีของคนในสังคม

ถึงแม้ว่าจะมีงานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริจาคในต่างประเทศ อยู่เป็นจำนวนมาก แต่ งานศึกษาในอดีตส่วนใหญ่ใช้แบบจำลอง Univariate Tobit ในการประมาณการการบริจาค เงิน หรือ

การบริจาควิชาเพียงสมการเดียว มีงานศึกษาที่วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการบริจาควิชา เงินและเวลา
พร้อมกันไม่มากนัก เช่น งานศึกษาของ Andreoni and Scholz (1998) Brown and Lankford
(1992), Duncan (1999) และ Apinunmahakul and Devlin (2008) เป็นต้น หนึ่ง แบบจำลอง
Bivariate Tobit จะคำนวณค่าสหสัมพันธ์ของความคลาดเคลื่อน (Correlation of disturbances ที่
เรียกว่าค่า RHO) จากการประมาณการสมการ การบริจาควิชาและสมการการบริจาควิชา พร้อมกัน
หากค่า RHO ที่ได้มีค่าเป็นบวกและมี นัยสำคัญเชิงสถิติ แสดงว่าการบริจาควิชาทั้งสองประเภทมี
ความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ในทัศนคติของผู้ให้ โดยผู้ ให้ที่บริจาควิชาเงินก็จะบริจาควิชาด้วย พร้อม
กัน การประมาณ การที่เหมาะสมจึงควรประมาณการ ทั้งสองสมการ พร้อมกัน (simultaneous
estimation) ด้วยแบบจำลอง Bivariate Tobit ดังกล่าว และการประมาณการทั้งสองสมการแยกจาก
กันด้วยวิธี Univariate Tobit จะเป็นการประมาณการที่ไม่สามารถเชื่อถือได้ในเชิงสถิติ (inconsistent
estimation) ในทางตรงข้าม หากค่า RHO ที่ได้ไม่มีนัยสำคัญเชิงสถิติ ก็แสดงว่าผู้บริจาควิชา
ตัดสินใจในการบริจาควิชาทั้งสองประเภทแยกจากกัน การบริจาควิชาทั้งสองประเภทไม่มีความสัมพันธ์กันใน
ทัศนคติของผู้ให้ Univariate Tobit จะเป็นการประมาณการที่เชื่อถือได้

5. การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

งานศึกษาในเชิงเศรษฐศาสตร์เรื่องการบริจาควิชาของปัจเจกบุคคลเพื่อการผลิตสินค้าและบริการ
สาธารณะส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในประเทศตะวันตกโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหรัฐฯ เหตุผลหนึ่งเพราะว่า
รัฐบาลในประเทศตะวันตกมี การแปรรูปบริการสาธารณะประโยชน์ที่จัดสรรโดยภาครัฐให้ เป็นของ
เอกชน (Privatization) ที่เป็นองค์กรอิสระที่ไม่หวังกำไร (non-profit organizations) ตัวอย่างเช่น การ
แปรรูปบริการด้านสาธารณสุข การ คำนวณ วิจัยทางการแพทย์ เพื่อการรักษาโรคร้ายแรงต่างๆ เช่น
โรคมะเร็ง โรคเอดส์ ฯลฯ บริการทางการศึกษา ในระดับ อุดมศึกษา บริการสังคมสงเคราะห์เพื่อ
ช่วยเหลือเด็ก ผู้พิการ และคนชราที่ไม่สามารถช่วยตนเอง ตลอดจน การอนุรักษ์ธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม เป็นต้น บริการทางสังคมเหล่านี้ มักจะจัดสรรโดยหน่วยงาน NGOs ที่ไม่หวังกำไร ที่ได้รับ
เงินอุดหนุนจากรัฐและ เงินบริจาควิชาจากประชาชนโดยทั่วไป จะสังเกตได้ว่าบริการทางสาธารณสุข
และการอุดมศึกษาในประเทศไทยก็มีแนวโน้มที่จะออกจากระบบราชการมากขึ้น ความ เข้าใจเรื่องการ
บริจาควิชาของปัจเจกบุคคลเพื่อกา ผลิตสินค้าและบริการสาธารณะจึง เป็นประโยชน์ต่อการระดมเงินทุน

และการสร้างความเข้มแข็งแก่องค์กรสาธารณะกุศล ในประเทศที่จะมีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมไทย มากขึ้นในอนาคต

งานศึกษาเรื่องการบริจาคเพื่อการผลิตสินค้าสาธารณะเรื่อง แรกที่อาศัยเทคนิคทางเศรษฐมิติ ในการวิเคราะห์ ข้อมูลคืองานศึกษาของ Taussig (1967) ซึ่งใช้วิธีการกำลังสองน้อยที่สุดในการ วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่อิทธิพลต่อการบริจาค ผลงานวิจัยเรื่องการบริจาคในเชิงประจักษ์ ที่มี ชื่อเสียงในทศวรรษต่อมา และมักถูกอ้างถึงในงานวิจัยอื่นๆ ได้แก่ งานศึกษาของ Feldstein (1975a and 1975b), Feldstein and Clotfelter (1976), Feldstein and Taylor (1976), Clotfelter (1980 and 1985), Brown (1987), Barrett (1991), Lankford and Wyckoff (1991), Brown and Lankford (1992), Greenwood (1993), Randolph (1995), Barrett, McGuirk and Stienberg (1997), และ Andreoni and Scholz (1998) ประเทศเพื่อนบ้านของสหรัฐฯ หรือประเทศแคนาดาที่เป็น ประเทศ พัฒนาแล้ว อีกประเทศหนึ่งที่รัฐบาลกลาง ได้กระจาย หน้าที่การจัดสรรบ ริการสาธารณะไปสู่รัฐบาล ท้องถิ่น และองค์กรสาธารณะประโยชน์ในภาคเอกชนเพิ่มขึ้น งานวิจัยที่ใช้ข้อมูลการบริจาคของครัวเรือนชาวแคนาดาในการศึกษา ได้แก่ งานศึกษาของ Hood, Martin, and Osberg (1977), Glenday, Gupta, and Pawlak (1986), Kitchen, and Dalton (1990), Kitchen (1992), Callen (1994), Apinunmahakul and Devlin (2004 and 2008) เป็นต้น

จากงานวิจัยเรื่องการบริจาคจำนวนมากที่มีการศึกษากันมากกว่า ห้าทศวรรษ อาจแบ่งตามยุคสมัยของงานศึกษาได้เป็น 3 ช่วงเวลา ดังนี้คือ งานศึกษาในยุคแรกมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบคำถามว่าการบริจาคเพื่อการจัดสรรสินค้าสาธารณะสมควรได้รับการลดหย่อนภาษีเงินได้ หรือไม่ เพื่อตอบคำถามนี้ นักวิจัยต้องคำนวณหาค่าความยืดหยุ่นของการบริจาคต่อ ราคาของการบริจาค (taxprice) ที่คำนวณจากค่าหนึ่งลบด้วยอัตราภาษีส่วนเพิ่ม (marginal tax rate) เปรียบเทียบกับค่าความยืดหยุ่นของการบริจาคต่อรายได้ การตอบคำถามดังกล่าวมีความสำคัญต่อรายได้ ทางภาษีของรัฐ กล่าวคือ หากผู้บริจาคโดยเฉลี่ยมีค่าความยืดหยุ่นของการบริจาคต่อ taxprice ต่ำ หมายความว่าผู้บริจาคตอบสนองต่อมาตรการลดหย่อนภาษี เพื่อส่งเสริม การบริจาค ไม่ดี การใช้มาตรการดังกล่าวจะทำให้ รัฐบาลสูญเสียรายได้จากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาไปมากกว่ามูลค่าสิน ค่าสาธารณะที่เพิ่มขึ้นอันเนื่องจากการบริจาคเงิน ของประชาชนที่เพิ่มขึ้น ในกรณีเช่นนี้ รัฐควรเป็นผู้จัดสรรสินค้าสาธารณะเอง จากภาษีเงินได้ที่เรียกเก็บ และไม่ควรส่งเสริมให้มีการหัก ลดหย่อนภาษีเงินได้จากการบริจาคเงินแก่

องค์การสาธารณสุขแต่ละอย่างใด อย่างไรก็ตาม งานศึกษาในยุคแรก พบว่าค่าความยืดหยุ่นของการบริจาคต่อ taxprice มีค่ามากกว่าหนึ่ง (ไม่คิดเครื่องหมายลบ) ในขณะที่ค่าความยืดหยุ่นของการบริจาคต่อรายได้ของผู้บริจาคตเองมีค่าน้อยกว่าหนึ่ง หมายความว่ามาตรการลดหย่อนภาษีเงินได้จากการบริจาคตเป็นสิ่งจูงใจที่ดีที่ช่วยกระตุ้นให้ชาวอเมริกันบริจาคตเงินเพื่อการผลิตสินค้าสาธารณะเพิ่มขึ้น ผลการค้นพบที่สำคัญนี้ปรากฏในงานวิจัยของ Feldstein and Taylor (1976), และ Clotfelter (1980 and 1985) ตามลำดับ

งานศึกษาในยุคที่สองนับตั้งแต่ช่วงปลายทศวรรษ 1970s มีพัฒนาการที่สำคัญสามประการ คือ (1) การพัฒนาแบบจำลองทางเศรษฐมิติที่ใช้ในการศึกษา จากวิธีกำลังสองน้อยที่สุดเป็นวิธีการสมัยใหม่ที่ให้ผลการประมาณการที่น่าเชื่อถือมากขึ้น เช่นการใช้ IV Instrument, Heckman procedure, Probit และ Tobit Models เป็นต้น (2) การพัฒนาเทคนิคการสำรวจข้อมูลและการเก็บข้อมูล ลักษณะส่วนบุคคลและลักษณะครัวเรือนในรายละเอียด ตลอดจนการใช้เทคนิคการสำรวจตัวอย่างซ้ำ (panel data) แทนการเก็บข้อมูลภาคตัดขวาง (cross-sectional data) และ (3) การตระหนักถึงความสำคัญของปัจจัยอื่นๆ นอกเหนือจาก taxprice และรายได้ของผู้บริจาคตที่มีอิทธิพลต่อการบริจาคต เช่น ความเชื่อทางศาสนา ทุนทางสังคม การใช้จ่ายของรัฐบาล เป็นต้น

งานศึกษาในยุคที่สามจนถึงปัจจุบันเป็นงานศึกษาที่พิจารณาว่า รูปแบบของการบริจาคตมีได้หลายรูปแบบ นอกเหนือจากการบริจาคตเงิน ผู้บริจาคตสามารถอุดหนุนสินค้าที่องค์กร สาธารณะผลิตขึ้นจำหน่าย เช่น การซื้อสลากกาชาด อาหาร เสื้อผ้า ยา สามัญ ประจำบ้าน จากมูลนิธิของโรงพยาบาลต่างๆ ตลอดจนการทำงานจิตอาสาให้แก่องค์กรสาธารณะประโยชน์โดยไม่รับค่าตอบแทน เป็นต้น งานศึกษาในยุคที่สามต้องการตอบคำถามว่า ผู้บริจาคตพิจารณาว่าการบริจาคตแต่ละประเภท (คือการบริจาคตเงิน สิ่งของ หรือ เวลา) มีความสัมพันธ์กัน อย่างไร ในทัศนคติของผู้ให้ ตัวอย่างงานศึกษาในยุคที่สามที่สำคัญคือ งานศึกษาของ Brown and Lankford (1992), Andreoni and Scholz (1998) และ Apinunmahakul and Devlin (2008) ที่พบว่า การบริจาคตเงินและเวลาเป็นสินค้าที่ใช้ประกอบกันในสายตาผู้บริจาคต กล่าวคือผู้บริจาคตที่ได้บริจาคตเงินเพื่อการผลิตสินค้าสาธารณะแล้ว จะสละเวลาทำงานจิตอาสาเพื่อการผลิตสินค้าสาธารณะนั้นๆด้วย ในขณะที่ Duncan (1999) พบว่าการบริจาคตเงินและการซื้อสลากล็อตเตอรี่ที่ออกโดยองค์กรสาธารณะ เป็นสินค้าที่ใช้ทดแทนกันในสายตาของผู้บริจาคตชาวสหรัฐฯ Apinunmahakul and Devlin (2004) พบว่าการบริจาคตเงินและการซื้อ

สินค้าทุก ประเภท (รวมทั้งสลากล็อตเตอรี่) ที่จำหน่าย โดยองค์การสาธารณกุศล เป็นสินค้าที่ใช้ ประกอบกันในสายตาผู้บริจาคชาวแคนาดา

อาจสรุปได้ว่า โครงการวิจัยนี้เป็นงานศึกษาวิจัยในยุคที่สาม ที่วิเคราะห์การบริจาค ทั้ง 3 ประเภท คือการให้เงิน สิ่งของ และเวลาแก่วัดและแก่องค์การสาธารณกุศลอื่น โดย จะพิจารณาปัจจัย ต่างๆ เป็นจำนวนมากทั้งลักษณะส่วนบุคคล ครวัเรือน ถิ่นที่อยู่ ระดับทุนทางสังคมของปัจเจกบุคคล การประกอบกิจกรรมทางศาสนา ลักษณะของวัด และนโยบายของรัฐ บาลว่า ปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพล ต่อการบริจาคในบริบทของสังคมไทยอย่างไรบ้าง

6. ผลการศึกษา

6.1 การสุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

โครงการวิจัย นี้วิเคราะห์พฤติกรรมการบริจาค ของคนไทยที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป โดยอาศัย ข้อมูลจากการสำรวจประชากรใน ภูมิภาคต่างๆ ทั้งในเขตเมืองและชนบท แบบสอบถามที่ใช้ใน การสำรวจนี้อ้างอิงจากแบบ สอบถามการ สำรองการบริจาค การทำงานจิตอาสา และการมีส่วนร่วม ใน กิจกรรมทางสังคม (National Survey of Giving, Volunteering, and Participating, NSGVP) ซึ่ง สำนักงานสถิติแห่งชาติของประเทศแคนาดาทำการสำรวจในระดับ ประเทศทุกๆ 5 ปี โดยปรับเปลี่ยน คำถามในส่วนต่างๆ ที่ใช้ ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยที่คนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ (และ ให้อยู่ภายในวงเงิน งบประมาณการสำรวจที่ตั้งขึ้น) แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษานี้จึงมีความตรง (validity) ในแง่เนื้อหา โครงสร้าง วัตถุประสงค์ของการวิจัย แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษานี้ปรากฏใน ภาคผนวก

วิธีการสุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นการสุ่มตัวอย่าง แบบโควตา (Quota Sampling) คือ การเลือกตัวอย่างตามสัดส่วนประชากรจำแนกตามรายภาค และกลุ่ม อายุของประชากร ไทย โดย พยายามให้มีการกระจายตัวของตัวอย่างในพื้นที่กรุงเทพฯ และภาคกลางที่ร้อยละ 40 และภาคอื่นๆ ที่ ร้อยละ 20 ต่อภูมิภาค และให้ตัวอย่างมีการกระจายตัวตามกลุ่มอายุของประชากรไทยในปี 2553 ซึ่ง จากข้อมูลประชากรจากการทะเบียนของสำนักงานสถิติแห่งชาติระบุว่า ในปี พ.ศ. 2553 ประเทศไทยมี

ประชากรในช่วงอายุ 15-20 ปีที่ร้อยละ 10 ของประชากรจำนวน 50.21 ล้านคนที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป มีประชากรในช่วงอายุ 21-40 ปีที่ร้อยละ 40 ช่วงอายุ 41-60 ปีที่ร้อยละ 36 และอายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไปที่ร้อยละ 14 ตามลำดับ

ส่วนการเลือกตัวอย่างรายบุคคลเป็นการเลือกตัวอย่าง แบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จากประชากรใน 19 จังหวัดคือ 1) กรุงเทพฯ 2) พระนครศรีอยุธยา 3) ชลบุรี 4) นครราชสีมา 5) อุบลราชธานี 6) หนองบัวลำภู 7) อุตรดิตถ์ 8) เลย 9) หนองคาย 10) เชียงใหม่ 11) อุตรดิตถ์ 12) สุโขทัย 13) กาญจนบุรี 14) นครปฐม 15) สมุทรสาคร 16) นครศรีธรรมราช 17) ภูเก็ต 18) สุราษฎร์ธานี และ 19) ชุมพร

จากการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของเครื่องมือวัด (Reliability analysis) ด้วยวิธีแบบ Cronbach Alpha ได้ค่าเท่ากับ 0.4138 ซึ่งไม่สูงนัก เหตุผลส่วนหนึ่งเป็นเพราะแบบสอบถามที่ใช้ในการสำรวจมีคำถามค่อนข้างละเอียด ตัวแปรต่างๆ ที่สร้างขึ้น จากแบบสอบถาม เกิดสหสัมพันธ์กันเอง (correlation) ในระดับหนึ่ง ประกอบกับการขาดค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก ของประชากร ทำให้ความน่าเชื่อถือของตัวอย่าง ลดลง การศึกษาในอนาคต จึงควรสร้างค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก ประชากร เพื่อให้ตัวอย่างที่ได้จากการสำรวจเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรทั้ง ประเทศ การศึกษานี้ได้ทำการเก็บตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 2,671 ชุด แต่เมื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องและตัดแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออกแล้ว เหลือตัวอย่างสำหรับการศึกษาวิเคราะห์จำนวน 2,557 ชุด โดยอาจจำแนกประเภทของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็น 5 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

6.1(ก) ลักษณะส่วนบุคคล ครวัเรียน และถิ่นที่อยู่

จากตัวอย่างจำนวน 2,557 คนในตารางที่ 1 พบว่ามีเพศหญิงมากกว่าชาย โดยมีเพศชายร้อยละ 41 ของตัวอย่างทั้งหมด ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุเฉลี่ย 46 ปี และมีการกระจายตาม กลุ่มอายุต่างๆ คือ เป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 15-20 ปีร้อยละ 10 อายุระหว่าง 21-40 ปีร้อยละ 30 อายุระหว่าง 41-60 ปีร้อยละ 37 และเป็นผู้มีอายุ 61 ปีขึ้นไปร้อยละ 23 ตัวอย่างที่ได้จากการสำรวจจึงคลาดเคลื่อนไปจาก สัดส่วนประชากรจำแนกตามกลุ่มอายุ โดยเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในช่วงอายุ 21-40 ปี และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป อย่างไรก็ตาม สัดส่วนของตัวอย่าง สอดคล้องกับโครงสร้างกำลังแรงงานของประเทศที่แรงงานส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 30 - 60 ปี หนึ่ง ร้อยละ 65 ของผู้ตอบ

แบบสอบถามอาศัยอยู่กับคู่ครองหรือคู่สมรส และตัวอย่างเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 99) นับถือศาสนาพุทธ

ครัวเรือนโดยเฉลี่ยมีสมาชิกครัวเรือน 4 คนแต่มีสมาชิกที่อายุน้อยกว่า 18 ปีน้อยกว่า 1 คนต่อครัวเรือน (เฉลี่ยมี 0.83 คน) อันสะท้อนถึงโครงสร้างประชากรของไทยที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ มีผู้อาศัยในเขตเมือง (ร้อยละ 40) น้อยกว่าเขตชนบท และมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่อาศัยในเมืองขนาดใหญ่ซึ่งมีประชากรมากกว่าหนึ่งล้านคน ขึ้นไปอยู่ร้อยละ 46 น้อยกว่าเมืองขนาดเล็กที่ประชากรไม่ถึงหนึ่งล้านคน การสำรวจได้พยายามให้มีการกระจายตัวของตัวอย่างในกรุงเทพฯ และภาคกลางที่ร้อยละ 40 และภูมิภาคอื่นรวมร้อยละ 60 อย่างไรก็ตาม เมื่อตัดแบบสอบถามที่ไม่ได้ตอบคำถามที่สำคัญสำหรับการศึกษาแล้ว จากตัวอย่างที่เหลือจำนวน 2,557 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามอาศัยในเขตภาคกลางร้อยละ 34 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 21 ภาคเหนือและภาคใต้ร้อยละ 18 และ 20 และกรุงเทพมหานครร้อยละ 7 ตามลำดับ

ตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 37) รองลงมา สำเร็จการศึกษาสูงสุด ระดับมัธยมปลาย (ร้อยละ 18), ระดับอุดมศึกษา (ร้อยละ 15), ระดับมัธยมต้น (ร้อยละ 14), ระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 11), และระดับอนุปริญญา หรือ ปวส (ร้อยละ 5) ตามลำดับ ครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ย 24,041 บาทต่อเดือน แต่มีค่าส่วนเบี่ยงเบนค่อนข้างสูงอันสะท้อนถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในสังคมไทย

6.1(ข) ระดับทุนทางสังคม และการประกอบกิจกรรมทางศาสนา

เนื่องจากระดับทุนทางสังคมเป็นทรัพยากรส่วนบุคคลที่ไม่สามารถจับต้องได้ (Latent variable) ในที่นี้จะใช้ความถี่ในการทำกิจกรรมต่างๆ ทางสังคมเป็นเครื่องบ่งชี้ (proxy) ระดับทุนทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม (เป็นแนวคิด ในทำนองเดียวกับที่นักเศรษฐศาสตร์แรงงาน ใช้ระดับการศึกษาเป็นเครื่องบ่งชี้ระดับทุนมนุษย์) อนึ่ง การศึกษานี้พยายามสร้าง ตัวแปร ที่สอดคล้องกับแนวคิด และเป็นตัวแปรที่ใช้ในงานศึกษา ต่างประเทศในเรื่อง ทุนทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานศึกษาของ Putnam (2000) และ Granovetter (1973) ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง และได้จำแนก ระดับทุนทางสังคมของบุคคล เป็นประเภทต่างๆ ที่สำคัญ คือ เครือข่าย ภายในครอบครัว เครือญาติ และเพื่อนสนิท (Bonding social network), เครือข่ายในองค์กรอย่างเป็นทางการ (Bridging social

network) ซึ่งหมายถึงการเป็นสมาชิกชมรม หรือการให้เวลาทำหน้าที่ต่างๆ แก่หน่วยงาน NGOs โดยไม่คิดค่าตอบแทน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมอื่น ๆ (Civil engagement) การติดตามข่าวสารบ้านเมือง และการใช้สิทธิเลือกตั้ง อันสะท้อนถึงความสนใจ ในความเป็นไปของสังคม และความเชื่อมั่นที่มีต่อกลไกการทำงานของระบบการเมืองและเศรษฐกิจ

จากการสำรวจพบว่า ร้อยละ 41 ของผู้ตอบแบบสอบถามทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวเป็นประจำไม่ต่ำกว่าเดือนละครั้ง แต่พบปะและทำกิจกรรมร่วมกับญาติพี่น้องที่ไม่ได้อาศัยในครัวเรือนเดียวกันในสัดส่วนลดลง (ร้อยละ 30) ประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50) ของตัวอย่างพบปะและทำกิจกรรมร่วมกับญาติพี่น้องที่ไม่ได้อาศัยในครัวเรือนเดียวกันปีละ 2-3 ครั้ง ซึ่งอาจเป็นการรวมญาติในโอกาสที่สำคัญๆ เช่นเทศกาลสงกรานต์ ปีใหม่ การฉลองวันเกิดของญาติผู้ใหญ่ เป็นต้น

ในงานศึกษาของ Glaeser, Laibson and Sacerdote (2000) พบว่าการเป็นเจ้าของบ้าน และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนเป็นตัวชี้วัดระดับทุนทางสังคมของบุคคลได้ดี การสำรวจในการศึกษานี้พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามอาศัยในชุมชนโดยเฉลี่ย 32 ปี ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับอายุโดยเฉลี่ยของตัวอย่างที่ 46 ปีแล้ว อาจกล่าวได้ว่าประชากรไทยโดยทั่วไปมีการอพยพย้ายที่อยู่ไม่มากนัก ร้อยละ 58 ของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเจ้าของบ้านที่ตนเองอาศัยอยู่ เกือบหนึ่งในสี่ (ร้อยละ 24) ของตัวอย่างทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนบ้าน หรือคนในชุมชนเป็นประจำทุกเดือน และร้อยละ 66.5 ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนบ้าน หรือสมาชิกในชุมชนอย่างน้อยปีละ 2-3 ครั้ง ซึ่งน่าจะเป็นกิจกรรมในเทศกาลสำคัญ ๆ เช่นงานปีใหม่ สงกรานต์ งานทำบุญประจำปี เป็นต้น แต่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกองค์กร NGOs ได้อย่างเป็นทางการ เนื่องจากโดยเฉลี่ยแล้วตัวอย่าง ที่ได้จากการสำรวจ เป็นสมาชิกองค์กรศาสนาหรือองค์กรที่ไม่ใช่ศาสนาน้อยกว่าหนึ่งแห่ง (0.26 แห่ง) อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ 88) ให้ความสนใจและติดตามข่าวสาร บ้านเมืองเป็นประจำทุกวัน และใช้สิทธิเลือกตั้งเกือบทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่น (ร้อยละ 88) และระดับชาติ (ร้อยละ 87)

นอกจากนี้ ยังได้มีการสำรวจ ความถี่ของ การประกอบกิจกรรมทางศาสนาเพื่อบ่งชี้ระดับเครือข่ายทางศาสนาของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าร้อยละ 52 ของผู้ตอบแบบสอบถามไปฟังเทศน์ที่วัดที่ไม่ใช่การไปงานศพหรืองานบวช อย่างน้อยเดือนละครั้ง และร้อยละ 59 ของตัวอย่างมีการปฏิบัติ

ธรรมด้วยตนเองด้วยการสวดมนต์ และการอ่านหนังสือธรรมะ อันสะท้อนถึงอิทธิพลของศาสนาต่อวิถีชีวิต ซึ่งจะได้วิเคราะห์ในขั้นต่อไปว่าการประกอบกิจกรรมทางศาสนาดังกล่าวมีผลต่อการบริจาคด้วยหรือไม่อย่างไร

6.1(ค) ลักษณะของวัด และนโยบายรัฐบาล

ดังกล่าวแล้วว่า วัดในประเทศไทยอาจแบ่งอย่างคร่าวๆ ได้เป็นวัดที่เป็นอารามหลวงและวัดราษฎร์ โดยอารามหลวงยังสามารถแบ่งออกได้ถึง 4 ระดับชั้น คือ ชั้นราชวรวิหาร ชั้นวรมหาวิหาร ชั้นราชวรวิหาร และ ชั้นวรวิหาร อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่สามารถระบุระดับชั้นของวัดที่อยู่ใกล้บ้านได้อย่างถูกต้อง ทราบ แต่เพียง ว่าวัดดังกล่าวเป็นอารามหลวงหรือไม่ จากการสำรวจพบว่าวัดส่วนใหญ่เป็นวัดราษฎร์ที่ไม่มีฐานันดรศักดิ์ มีวัดที่เป็นอารามหลวงเพียงร้อยละ 3 ของตัวอย่างทั้งหมด โดยเฉลี่ยแล้วผู้ตอบแบบสอบถามมีบ้านห่างจากวัดไม่ถึงหนึ่งกิโลเมตร (861 เมตร) อันสะท้อนถึงจำนวนวัดในประเทศไทยที่มีอยู่อย่างดาษดื่น จึงน่าจะมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยและต่อพฤติกรรมการบริจาคด้วย

เนื่องจากความแตกต่างของจังหวัดต่างๆ ในเรื่องจำนวนวัด ชั้นของวัด จำนวนประชากร และจำนวนพระภิกษุ ทำให้แต่ละจังหวัดได้รับงบประมาณด้านศาสนา ไม่เท่ากัน เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว การศึกษานี้จึงใช้งบประมาณที่เบิกจ่ายจริงในปี 2553 ด้านศาสนาและงบประมาณชุมชนที่เกี่ยวข้องกับศาสนาของทุกกระทรวงที่จังหวัด ได้รับหารด้วยจำนวนประชากรของจังหวัดเพื่อเป็นตัวแทนค่าใช้จ่ายด้านศาสนาของรัฐบาล เพื่อประชาชนในจังหวัด จากข้อมูลของกระทรวงการคลัง พบว่า ในปี 2553 รัฐบาลมีค่าใช้จ่ายด้านศาสนาทั้งสิ้นจำนวน 3,878.5 ล้านบาท หรือเฉลี่ยประมาณ 51 ล้านบาทต่อจังหวัด จากข้อมูลใน 19 จังหวัดที่ทำการสำรวจคือ 1) กรุงเทพฯ 2) พระนครศรีอยุธยา 3) ชลบุรี 4) นครราชสีมา 5) อุบลราชธานี 6) หนองบัวลำภู 7) อุตรดิตถ์ 8) เลย 9) หนองคาย 10) เชียงใหม่ 11) อุตรดิตถ์ 12) สุโขทัย 13) กาญจนบุรี 14) นครปฐม 15) สมุทรสาคร 16) นครศรีธรรมราช 17) ภูเก็ต 18) สุราษฎร์ธานี และ 19) ชุมพร พบว่าค่าใช้จ่ายด้านศาสนาของรัฐ ในระดับจังหวัด มีมูลค่าเฉลี่ยที่ 43.57 บาทต่อคน แต่เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ทราบว่ามีพระภิกษุกี่รูปที่จำวัดอยู่ในวัดใกล้บ้าน การศึกษานี้จึง นำจำนวนประชากรในจังหวัดหารด้วยจำนวนพระภิกษุ ที่มีอยู่ในแต่ละจังหวัด (ข้อมูลจากกรมการศาสนา) เพื่อเป็นเครื่องบ่งชี้อิทธิพลของพระภิกษุที่อาจมีต่อการตัดสินใจบริจาค จากข้อมูลพบว่าโดยเฉลี่ยแล้วแต่ละจังหวัดมีประชากร 247.3 คนต่อพระภิกษุหนึ่งรูป

อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจ พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามน้อยมากที่ใช้สิทธิประโยชน์ การลดหย่อนภาษีจากเงินบริจาค (ร้อยละ 1.3) ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ทราบว่า การบริจาคเงินเพื่อการสาธารณกุศลสามารถใช้หักลดหย่อนภาษีเงินได้ หรือผู้บริจาคส่วนใหญ่ไม่เห็นความจำเป็นของการใช้สิทธิประโยชน์จากมาตรการดังกล่าว เนื่องจากระบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของไทยมีรายการหักลดหย่อนภาษีเป็นจำนวนมาก เช่น หักค่าเลี้ยงดูบิดามารดา ค่าเลี้ยงดูบุตร ค่าอุปการะผู้พิการหรือทุพพลภาพ เงินสมทบกองทุนประกันสังคม เบี้ยประกันชีวิต และเงินสะสมกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เป็นต้น ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับรายได้เฉลี่ยของตัวอย่างที่ 24,041 บาทต่อเดือนแล้ว จะเห็นว่าประชากรไทยแทบไม่ มีความจำเป็นต้องใช้ สิทธิประโยชน์การลดหย่อนภาษีจากเงินบริจาคแต่ประการใด

6.1(ง) ประเภทของการบริจาค

ดังกล่าวแล้วว่า การศึกษานี้แบ่งการบริจาคเป็น 3 ประเภท คือ การบริจาคเงิน สิ่งของ หรือเวลาด้วยการทำงานจิตอาสา โดยไม่รับค่าตอบแทน จากการสำรวจพบว่า การให้เงินเป็นรูปแบบของการบริจาคที่นิยมมากที่สุด (ร้อยละ 94) รองลงมาคือการทำงานจิตอาสา (ร้อยละ 58) และการบริจาคสิ่งของ (ร้อยละ 43) ตามลำดับ

แต่เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่ไม่สามารถแยกแยะระหว่างจำนวน เงินที่ให้กับมูลค่าสิ่งของที่บริจาคในรอบปีที่ผ่านมา จำนวนเงิน บริจาคในการศึกษานี้จึงเป็นมูลค่ารวมของเงิน สด และสิ่งของที่ได้บริจาคในรอบปี 2553 จากการประมาณการของผู้ตอบแบบสอบถามเอง การสำรวจพบว่า คนไทยส่วนใหญ่นิยมบริจาคเงินแก่วัดมากกว่าบริจาค เงินเพื่อการสาธารณกุศลอื่นๆ โดยได้บริจาคเงินแก่วัดถึง 2,884.5 บาทโดยเฉลี่ยต่อปี เมื่อเปรียบเทียบกับการบริจาคเพื่อช่วยเหลือสังคมจำนวน 1,112.1 บาทต่อปี ทั้งนี้เพราะมีวัดอยู่ใกล้บ้านเป็นจำนวนมาก ในขณะที่องค์กรสาธารณกุศลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาในประเทศไทย ยังไม่ค่อยใช้มาตรการ เชิงรุกในการ รณรงค์เพื่อการบริจาคเท่าไรนัก และเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน ที่ 24041 บาทต่อเดือน พบว่าครัวเรือนไทยมีค่าใช้จ่ายด้านการบริจากร้อยละ 1.4 ของรายได้ครัวเรือน $\{(2,884.5+1,112) / 24,041 \times 12\}$ นอกจากนี้ จะสังเกตเห็นว่า มูลค่าการบริจาคทั้งแก่ วัด และแก่องค์กรสาธารณกุศล นั้น มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่สูงมาก ทั้งนี้ น่าจะเป็นผลจากความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของ ประชากร ทำให้ผู้ให้

แต่ละรายมีความสามารถในการบริจาคเงินที่แตกต่างกันอย่างมากระหว่างกัน นอกจากนี้คนไทยส่วนใหญ่ยังนิยมที่จะอุทิศเวลาช่วยงานวัดหรืองานสาธารณกุศลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาอย่างน้อยปีละครั้ง

6.1(จ) เหตุผลของการบริจาคเงิน และเวลา

แบบสอบถามได้แจ้งเหตุผลต่างๆ 11 ประการที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามบริจาคเงิน หรือเวลา แก่วัดหรือแก่องค์กรสาธารณกุศลที่ไม่เกี่ยวข้องกับ ศาสนาในรอบปีที่ผ่านมา (ดูคำถามข้อ 6 และ 14 ในแบบสอบถาม) แต่การสำรวจพบเหตุผลหลัก 3 ประการที่ทำให้คนบริจาค คือ

1) เป็นการให้ตามความเชื่อ ทางศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริจาคเงิน พบว่า ร้อยละ 91 ของการบริจาคเงินมีความเชื่อทางศาสนาเป็นแรงจูงใจที่สำคัญ ในขณะที่ มีเพียงร้อยละ 53 ของการ ทำงานจิตอาสาที่ได้รับแรงจูงใจจากคำสอนหรือความเชื่อทางศาสนา

2) เป็นการให้เพราะต้องการช่วยเหลือผู้อื่นหรืออยากเห็นสังคมดีขึ้น มีจำนวนตัวอย่างที่ บริจาคเงินด้วยเหตุผลนี้อยู่ ร้อยละ 44 ซึ่งใกล้เคียงกับจำนวน ตัวอย่างที่ทำงานจิตอาสาด้วยเหตุผล เดียวกัน (ร้อยละ 48)

3) เป็นการให้ด้วยเหตุผลส่วนตัว เช่น เพื่อความสบายใจ หรือ มองว่างานสังคมสงเคราะห์ เป็น การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ พบว่าร้อยละ 40 ของตัวอย่าง บริจาคเงินเพื่อความสบายใจส่วนตัว ในขณะที่มีเพียงร้อยละ 5 ของตัวอย่างอุทิศเวลาเพื่อสังคมด้วยเหตุผลส่วนตัว²

6.2 การตัดสินใจบริจาคเงิน สิ่งของ และเวลา

จากการวิเคราะห์การตัดสินใจบริจาคเงิน สิ่งของ และเวลาด้วยแบบ จำลอง Multivariate Probit ในตารางที่ 2 จะเห็นว่าค่าสหสัมพันธ์ของความคลาดเคลื่อน (Correlation of disturbances หรือค่า Rho) ของสมการการบริจาคเวลาเพื่อทำงานจิตอาสาโดยไม่รับค่าตอบแทนนั้น มีความสัมพันธ์

² เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามสามารถระบุเหตุผลสำคัญที่สุดสองข้อแรกที่ให้ตัดสินใจบริจาค ค่าร้อยละที่ได้จึงมีค่ารวมเกิน 100 (ดูคำถามที่ 6 และ 14 ในแบบสอบถาม)

เป็นบวกที่ระดับความเชื่อมั่น 99% กับค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณการ สมการการบริจาคเงิน (Rho(Incash, Volunteer)) และค่าความคลาดเคลื่อนของ การประมาณการสมการการบริจาคสิ่งของ (Rho(Inkind, Volunteer)) ตามลำดับ สะท้อนว่าผู้ให้โดยเฉลี่ยแล้วทำการตัดสินใจบริจาคเงิน (หรือสิ่งของ) และตัดสินใจบริจาคเวลาเพื่อทำงานจิตอาสาในเวลาเดียวกัน และมีการตัดสินใจในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ หากค่าความน่าจะเป็นของการบริจาค เวลาเพื่อทำงานจิตอาสา มีค่า เป็นบวกแล้ว ความน่าจะเป็นของการบริจาคเงิน (หรือสิ่งของ) ก็จะมีค่าเป็นบวกด้วย $\{Prob(InCash / Volunteer > 0) > 0, Prob(Inkind / Volunteer > 0) > 0\}$ อย่างไรก็ตาม ค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณการ การตัดสินใจบริจาคเงินและการบริจาคสิ่งของ (Rho(Incash, Inkind)) ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าผู้บริจาคโดยเฉลี่ยแล้วไม่ได้พิจารณาการให้เงินและสิ่งของ ในเวลาเดียวกัน การวิเคราะห์การตัดสินใจบริจาคเงินและสิ่งของจึงอาจพิจารณาแยกกันได้

ในการพิจารณา ปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการ ตัดสินใจบริจาค ทั้งสามรูปแบบ จะแบ่งการวิเคราะห์ตามหมวดหมู่ของตัวแปรที่ได้จัดแบ่งไว้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้คือ

6.2(ก) ลักษณะส่วนบุคคล คร่าวๆ และถิ่นที่อยู่ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริจาค

จากตารางที่ 2.1 จะเห็นว่าลักษณะส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริจาคเงินและสิ่งของ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเพศชาย เมื่อเปรียบเทียบกับเพศหญิง แล้ว จะมีความน่าจะเป็นของการ บริจาคเงิน (หรือสิ่งของ) น้อยกว่าเพศหญิง ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุมากขึ้นโดยเฉลี่ย แล้วจะมีความน่าจะเป็น ของการบริจาคเงินเพิ่มขึ้น โดยเมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นคงที่ หากกลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1% หรือเพิ่มขึ้นประมาณ 5.5 เดือน (46 ปี x .01 x 12 เดือน) แล้วความน่าจะเป็นของการบริจาค เงินโดยเฉลี่ยจะเพิ่มขึ้น 3.2% ที่ระดับความเชื่อมั่น 99% ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่มีอายุมากขึ้นโดยทั่วไปมักมีข้อจำกัดทางร่างกาย อันเนื่องจากปัญหาทางสุขภาพ ประกอบกับอิทธิพลทางศาสนา ทำให้ผู้ที่มีอายุมากขึ้น ให้ความสำคัญกับการทำบุญเพื่อชีวิตหน้า จึงมีแนวโน้มที่จะบริจาคเงินเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ ระดับการศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถามก็ เป็นอีก ปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจบริจาคเงิน สอดคล้องกับการศึกษาของ Brown and Lankford (1992) ในสหรัฐอเมริกา และ Apinunmahakul and Devlin (2008) ในแคนาดา กล่าวคือผู้สำเร็จการศึกษาในทุกระดับมี

ความน่าจะเป็นที่จะบริจาคเงิน เพื่อสาธารณประโยชน์มากกว่าผู้ที่จบต่ำกว่าระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มอ้างอิง โดยผู้สำเร็จการศึกษาสูง สุดในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.มีความน่าจะเป็นที่จะการบริจาคเงิน มากกว่าผู้ที่จบต่ำกว่าระดับประถมศึกษา อยู่ 2.5% รองลงมาคือผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความน่าจะเป็น ของบริจาคเงินมากกว่าผู้ที่จบต่ำกว่าระดับประถมศึกษา 2% ในขณะที่ผู้สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปมีความน่าจะเป็น ของการบริจาคเงินมากกว่ากลุ่มอ้างอิง 1.6% ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบ ผู้อาศัยในเขตเมือง (หรือเขตเทศบาล) กับผู้อยู่อาศัยในชนบท (หรือนอกเขตเทศบาล) แล้วพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในเขตเมืองมีความน่าจะเป็นที่จะบริจาคทั้งเงินและเวลาน้อยกว่าคนในชนบท อย่างมีนัยสำคัญ เหตุผลส่วน หนึ่งคงเป็นเพราะลักษณะความเป็นอยู่ ของคนเมืองที่มีค่าครองชีพสูง มีชีวิตความเป็นอยู่ที่เร่งรีบอันเนื่องจากปัญหาการจราจรและลักษณะ การทำงาน ทำให้คนในสังคมเมือง โดยเฉลี่ยแล้วมีความผูกพันกับชุมชนที่ตนอาศัยอยู่น้อยกว่า คนในชนบท จึงทำให้คนเมืองมีความน่าจะเป็นของการบริจาคเงิน และเวลาน้อยกว่าคนในชนบท

6.2(ข) ระดับทุนทางสังคม และการประกอบกิจกรรมทางศาสนากับการตัดสินใจ บริจาค

Putnam (1998, 2000) ซึ่งเป็นบุกเบิกให้วงการวิชาการและผู้กำหนดนโยบายเห็นความสำคัญของบทบาททุนทางสังคมต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งในชุมชนได้นิยาม ‘ทุนทางสังคม (Social capital)’ ไว้ว่า หมายถึงบรรทัดฐาน (Social norm) ความไว้เนื้อเชื่อใจกัน (Social trust) และเครือข่ายทางสังคม (Social networks) ที่ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ และการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ในชุมชนและระหว่าง ชุมชน แต่องค์ประกอบต่าง ๆ ของทุนทางสังคม ตามนิยามของ Putnam มีลักษณะเป็นนามธรรมที่ไม่สามารถจับต้องหรือวัดค่า เป็นตัวเลข การศึกษานี้ได้พยายามเก็บรวบรวม ข้อมูลตามวิธีการศึกษาของ Putnam ซึ่งได้สำรวจระดับทุนทางสังคมของปัจเจกบุคคลในชุมชนต่างๆ ของ สหรัฐฯ ในปี 2006 ภายใต้โครงการ Social Capital Community Survey (SCCS) ตัวแปรที่อาจใช้เป็นเครื่องชี้วัดระดับทุนทางสังคมของปัจเจกบุคคล มีดังต่อไปนี้

เนื่องจากผู้ที่อาศัยในชุมชน หนึ่งใดเป็นเวลานาน โดยทั่วไปแล้วมักได้รับอิทธิพล การดำเนินชีวิตจากค่านิยม วัฒนธรรม บรรทัดฐาน และขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน จากตาราง 2.2 พบว่า

ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน (YRSCOMMU) มีอิทธิพลที่เป็นลบต่อการตัดสินใจบริจาคสิ่งของ อย่างมีนัยสำคัญ แต่ไม่มีผลต่อการตัดสินใจบริจาคเงิน และเวลาแต่อย่างใด กล่าวคือการอาศัยอยู่ในชุมชนเพิ่มขึ้น 1 ปีโดยเฉลี่ยแล้ว จะทำให้ความน่าจะเป็นของการ บริจาคสิ่งของ เพื่อผู้อื่นลดลง 0.21% ณระดับนัยสำคัญ 5% ซึ่งจัดว่ามีขนาดของผลกระทบที่ค่อนข้างต่ำ นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยที่บ่งชี้ระดับเครือข่ายทางสังคมของปัจเจกบุคคล เช่น การใช้เวลากับครอบครัว ญาติพี่น้องที่ไม่ได้อาศัยอยู่ ในครัวเรือนเดียวกัน และเพื่อนบ้านล้วนแต่มีอิทธิพลที่เป็นบวกอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติต่อการตัดสินใจบริจาคสิ่งของ โดยการใช้เวลากับครอบครัวเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละครั้งทำให้บุคคลมีความน่าจะเป็นที่จะบริจาคสิ่งของเพิ่มขึ้น 10.7% เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่ไม่ได้ใช้เวลาร่วมกับคนในครอบครัวเลย

การประกอบกิจกรรมทางศาสนาด้วยการฟัง เทศน์ที่วัดอย่างน้อยเดือนละครั้ง และการปฏิบัติธรรมด้วยตนเองอย่างน้อยเดือนละครั้งด้วยการอ่านหนังสือธรรมะ การนั่งสมาธิ และอื่นๆ ต่างมีผลเป็นบวกต่อการบริจาคสิ่งของเช่นกัน โดยเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่ไม่ได้ฟังเทศน์เลย (นอกจากการไปงานศพหรืองานบวชแล้ว) ผู้ที่ไปวัดฟังเทศน์อย่างน้อยเดือนละครั้งมี ความน่าจะเป็น ที่จะบริจาคสิ่งของมากกว่าผู้ที่ไม่ได้ฟังเทศน์เลย 11% และผู้ที่ปฏิบัติธรรมด้วยตนเองอย่างน้อยเดือนละ ครั้งมีความน่าจะเป็นที่จะบริจาคสิ่งของมากกว่าผู้ไม่ได้ปฏิบัติธรรมเลย 12% แต่มีความน่าจะเป็นที่จะบริจาคเงินลดลง 1.2% ด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการปฏิบัติธรรม เป็นประจำ หรือการไปวัด เป็นประจำ ช่วยสร้างเครือข่ายทางศาสนาแก่ผู้ปฏิบัติธรรม ทำให้บุคคลทราบความต้องการของวัดหรือของพระภิกษุที่วัด จึงมีความน่าจะเป็นที่จะบริจาคในรูปสิ่งของตามความต้องการของวัดมากกว่าการให้เงิน

6.2(ค) ลักษณะของวัด และนโยบายของรัฐบาลกับการตัดสินใจบริจาค

นอกจากลักษณะส่วนบุคคล ประเภทของทุนทางสังคม และการประกอบกิจกรรมทางศาสนาแล้ว การศึกษานี้ยังได้วิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยภายนอกที่สำคัญคือลักษณะของวัดและนโยบายของรัฐบาลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริจาค จากตารางที่ 2.3 พบว่า วัดที่เป็นอารามหลวงโดยเฉลี่ยแล้วมีความน่าจะเป็นที่จะได้รับเงินบริจาคจากมากกว่าวัดราษฎร์ ที่ไม่มีฐานันดรศักดิ์ใดใดถึง 13.45% แต่ระยะห่างจากบ้านถึงวัดไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริจาค แต่ประการใด สำหรับการใช้จ่ายเพื่อศาสนาของรัฐบาล นั้นก่อให้เกิด Crowding out effect กล่าวคือทำให้ความน่าจะเป็นของการบริจาค ทุกประเภทลดลง โดยความน่าจะเป็นของการบริจาคเงินจะลดลงโดยเฉลี่ย 2.4% ความน่าจะเป็นของการบริจาคสิ่งของลดลง 0.9% และความน่าจะเป็นของการให้เวลาเพื่องานจิตอาสาลดลง 7% ตามลำดับ

นอกจากนี้ หากจำนวนประชากรในจังหวัดเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนพระภิกษุในจังหวัด (LNMONK) เพิ่มขึ้น 1% จะมีผลให้ความน่าจะเป็นของการบริจาคสิ่งของ และความน่าจะเป็นของการบริจาคเวลาลดลง 11.3% และ 1.9% ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าเมื่อชุมชน มีประชากรหนาแน่นขึ้น (หรือมีจำนวนพระภิกษุในชุมชนน้อยลง) บุคคลโดยเฉลี่ยแล้วก็จะ มีความผูกพันกับวัดน้อยลง จึงมีแนวโน้มที่จะบริจาคสิ่งของและช่วยงานจิตอาสาลดลงด้วย

6.3 การบริจาคแก่วัด และแก่องค์กรสาธารณกุศลที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา

เนื่องจากการตัดสินใจบริจาค กับจำนวนเงินที่บริจาคจริง และชั่วโมงการทำงาน จิตอาสาของแต่ละบุคคลอาจแตกต่างกัน ไปตามข้อจำกัด ทางรายได้ และเวลาของแต่ละบุคคล ในที่นี้จะใช้แบบจำลอง Bivariate Tobit ในการประเมินผลการบริจาคสองประเภทคือ การประเมินผล จำนวนเงินที่บริจาคและจำนวนครั้งของการทำงานจิตอาสาให้ แก่วัด และการประเมินผลจำนวนเงินที่บริจาคและจำนวนครั้งของการทำงานจิตอาสา แก่องค์กรสาธารณกุศลที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา เนื่องจากการศึกษาส่วนใหญ่พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการให้เพื่อศาสนามีลักษณะแตกต่างจากปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อการให้เพื่อสาธารณกุศลอื่น ที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา การศึกษาในส่วนนี้จึงต้อง งบการเปรียบเทียบการให้ในบริบทของสังคมไทยว่าแตกต่างจากการศึกษาของต่างประเทศหรือไม่ อย่างไร

ดังกล่าวแล้วว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่สามารถแยกแยะระหว่างจำนวนเงินที่บริจาค กับมูลค่าของสิ่งของที่บริจาคในรอบปีที่ผ่านมา จำนวนเงินที่บริจาคในที่นี้ จึงเป็นมูลค่ารวมของ เงินและสิ่งของที่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ประเมินเอง แต่ จะแยกแยะระหว่างจำนวนเงินที่บริจาคแก่วัด และจำนวนเงินที่บริจาคเพื่อการสาธารณกุศลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา สำหรับการ บริจาคเวลานั้น ผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่สามารถ ระบุจำนวนชั่วโมง ของการทำงาน จิตอาสาในรอบปีที่ผ่านมา แต่สามารถบอกว่า ตนเองได้ทำงานจิตอาสาบ่อยเพียงใด การบริจาคเวลาในการศึกษานี้จึง เป็นค่าความถี่ของการทำงานจิตอาสา โดยมีคะแนนตั้งแต่ 1-7 (ดังปรากฏในตาราง 1.4) กล่าวคือ

7 หมายถึง การทำงานจิตอาสาทุกวัน

6 หมายถึง การทำงานจิตอาสาทุกอาทิตย์

5 หมายถึง การทำงานจิตอาสาเดือนละ 2-3 ครั้ง

4 หมายถึง การทำงานจิตอาสาเดือนละครั้ง

- 3 หมายถึง การทำงานจิตอาสาปีละ 2-3 ครั้ง
- 2 หมายถึง การทำงานจิตอาสาปีละครั้ง และ
- 1 หมายถึง ไม่เคยทำงานจิตอาสาเลย

โดยผู้ตอบแบบสอบถามต้องระบุความถี่ของการทำงานจิตอาสาเพื่อวัด และเพื่อการสำรวจฐานะบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาแยกกัน

หนึ่งในตอนท้ายของตารางที่ 3 จะเห็นว่าค่าสหสัมพันธ์ของความคลาดเคลื่อนของการประมาณการจำนวนเงินที่บริจาค (Money donation) และความคลาดเคลื่อนของการประมาณการจำนวนครั้ง ในการทำงานจิตอาสา (Time volunteering) นั้นมีค่าสหสัมพันธ์ที่เป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่น 99% ทั้งในการบริจาคแก่วัด และแก่องค์กรสาธารณกุศลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา สะท้อนว่าผู้บริจาคพิจารณาว่าการให้ทั้งสองรูปแบบ ว่าเป็นสินค้าประกอบกัน (complements) กล่าวคือหากจำนวนเงินบริจาคเพื่อศาสนาหรือเพื่อการสาธารณกุศลอื่น เพิ่มขึ้น การทำงานจิตอาสาเพื่อศาสนา หรือเพื่อการสาธารณกุศลก็จะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ผลการศึกษานี้จึงสอดคล้องกับงานศึกษาในต่างประเทศที่ ผู้บริจาคส่วนใหญ่พิจารณาว่า การบริจาคเงินและเวลาเป็นสินค้าที่ใช้ประกอบกัน (เช่นงานศึกษาของ Brown and Lankford (1992), Andreoni and Scholz (1998) และ Apinunmahakul and Devlin (2008) เป็นต้น)

6.3(ก) ลักษณะส่วนบุคคล คร่าวๆ และ ถิ่นที่อยู่ ที่มีอิทธิพลต่อ การบริจาคแก่ วัด และแก่องค์กรสาธารณกุศลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา

จากตารางที่ 3.1 จะเห็นว่าลักษณะส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่อการบริจาคเงินแก่วัดและแก่องค์กรสาธารณกุศลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา ในลักษณะคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ผู้ที่สมรสแล้วและอาศัยอยู่ร่วมกับคู่สมรส โดยเฉลี่ยจะบริจาคเงินให้แก่วัดมากกว่าผู้มีสถานภาพสมรสอื่นๆ (คือคนโสด หม้าย หรือหย่าร้าง) 0.17%, หรือคิดเป็นเงิน บริจาค 490 บาท (2889×0.17) และบริจาคเงินแก่องค์กรสาธารณกุศลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนามากกว่า 0.29% คิดเป็นเงิน 322.5 บาท (1112×0.29) ตามลำดับ

จากแบบจำลอง Multivariate Probit ในหัวข้อ 6.2(ก) ระบุว่าเพศชายมีความน่าจะเป็นที่จะบริจาคเงินและสิ่งของน้อยกว่าเพศหญิง แต่หากพิจารณา จำนวนเงินที่บริจาคจริงใน แบบจำลอง Bivariate Tobit ในที่นี้จะพบว่า จำนวนเงินบริจาค ของเพศชาย น้อยกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญ เฉพาะในการบริจาคแก่องค์กรสาธารณกุศลที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาเท่านั้น โดยจำนวนเงินบริจาค ของเพศชายน้อยกว่าหญิงประมาณ 0.18% อนึ่ง รายได้ของครัวเรือนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมี นัยสำคัญต่อจำนวนเงินที่บริจาคทั้งแก่วัดและแก่องค์กรสาธารณกุศล กล่าวคือเมื่อกำหนดให้ปัจจัย อื่นคงที่ รายได้ครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น 1% มีผลให้จำนวนเงินบริจาคเพื่อศาสนาเพิ่มขึ้น 0.24% และจำนวน เงินบริจาคเพื่อสาธารณกุศลเพิ่มขึ้น 0.32% ตามลำดับ ค่าความยืดหยุ่นของการบริจาคต่อรายได้ ดังกล่าวสะท้อนว่า การบริจาคเงินทั้งแก่วัดและ แก่องค์กรสาธารณกุศลเป็นสินค้าปกติในสายตาของ ผู้ให้ สอดคล้องกับสมมติฐานในแบบจำลองของ Bergstrom, Bloom, and, Varian (1986) และผล การศึกษาเชิงประจักษ์ของ เป็นจำนวนมาก เช่น Feldstein and Taylor (1976), และ Clotfelter (1980 and 1985) เป็นต้น

ลักษณะส่วนบุคคล อีกประการหนึ่ง ที่มีอิทธิพล อย่างมาก ต่อการ บริจาค ทั้งในแง่ของการ ตัดสินใจ บริจาค และจำนวนเงิน และเวลาที่ให้จริง คือระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถาม จากตารางที่ 3.1 จะเห็นว่าเมื่อเปรียบเทียบกับผู้สำเร็จ ต่ำกว่าระดับประถมศึกษาแล้ว พบว่าผู้สำเร็จ การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นบริจาคเงินแก่วัด มากกว่าผู้ สำเร็จต่ำกว่าระดับประถมศึกษา 0.32% รองลงมาคือผู้สำเร็จการศึกษาในระดับ บุดมศึกษา (0.30%) และผู้สำเร็จการศึกษาในระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย (0.26%) ตามลำดับ แต่สำหรับการบริจาคเพื่อองค์กรสาธารณกุศลที่ไม่ เกี่ยวข้องกับศาสนา ตาราง 3.1 แสดงให้เห็นว่าจำนวนเงินที่บริจาคจะเพิ่มขึ้นตามระดับการศึกษาที่ สูงขึ้น ของผู้ตอบแบบสอบถาม กล่าวคือเมื่ อเปรียบเทียบกับผู้สำเร็จการศึกษาต่ำกว่าระดับ ประถมศึกษาแล้ว ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมปลายบริจาคมากกว่า 0.56% ผู้สำเร็จการศึกษาใน ระดับอนุปริญญาหรือ ปวส .บริจาคมากกว่า 0.60% และผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาบริจาค มากกว่า 0.73% ตามลำดับ ผลการประมาณการนี้สะท้อนถึงผลกระทบภายนอกที่เป็นบวก (positive externality) ของการศึกษาต่อการช่วยเหลือสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการบริจาคเพื่อการสาธารณะ กุศลที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การศึกษาช่วยให้บุคคล สามารถเข้าใจปัญหาสังคม และมีโอกาสเข้าถึงข่าวสารข้อมูลมากขึ้น จึงยินดีที่จะบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือสังคม และเนื่องจากการ บริจาคเงินและเวลาเป็นสินค้าประกอบกัน ในสายตาของผู้ให้ การศึกษาจึงมีอิทธิพลต่อการทำงานจิต

อาสา ด้วย โดยผู้สำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมปลาย ระดับอนุปริญญาหรือ ปวส . และระดับอุดมศึกษาต่างอุทิศ ตนเพื่อทำงานสาธารณะประโยชน์ช่วยเหลือ สังคมบ่อยครั้งกว่าผู้สำเร็จต่ำกว่าระดับประถมศึกษาโดยเปรียบเทียบ

6.3(ข) ระดับทุนทางสังคม และการประกอบกิจกรรมทางศาสนา ที่มีอิทธิพลต่อการบริจาคแก้ววัด และแก่องค์กรสาธารณะกุศลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา

จากตารางที่ 3.2 จะเห็นว่ากระแสนิยมทางสังคมของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครือข่ายทางสังคม (social networks) ทั้งในรูปของการเป็นสมาชิกชมรม สโมสร องค์การ ทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ ตลอดจนความถี่ในการทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัว ญาติพี่น้อง และเพื่อนบ้าน ต่างมีอิทธิพลที่เป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการบริจาคเวลาทั้งแก้ววัดและแก่องค์กรสาธารณะกุศลที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเครือข่ายทางสังคม เป็นช่องทางอย่างหนึ่งของการรับข้อมูลข่าวสาร ช่วยให้สมาชิกของเครือข่ายได้ รับทราบความเป็นไปของชุมชน อีกทั้ง องค์การสาธารณะกุศลเองก็มักขอแรงงานจิตอาสาจากสมาชิกขององค์การที่มีการติดต่อกันเป็นประจำ การพัฒนาทุนทางสังคมจึงสามารถใช้เป็นเครื่องมือเชิงนโยบาย (policy tool) เพื่อปลูกฝังค่านิยมการช่วยเหลือสังคมและการทำงานจิตอาสาเพื่อสังคม (ดูรายละเอียดใน Montgomery, 2000) เพราะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ทางสังคมจะช่วยให้บุคคลเกิดความเห็นใจ ผู้ที่ได้รับ ความเดือดร้อน จึง สละเวลาเพื่อช่วยเหลือสังคมมากขึ้น

นอกจากนี้ การสร้างเครือข่ายทางศาสนาด้วยการไปฟังเทศน์ที่วัดอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง ก็มีผลต่อการบริจาคเงินและเวลาเช่นกัน โดยเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ที่ไม่ได้ไปฟังเทศน์ที่วัดเลย (นอกจากการไปงานศพ หรืองานบวชเท่านั้น) การฟังเทศน์เป็นประจำทำให้การบริจาคเงินและเวลาแก้ววัดเพิ่มขึ้น 0.39% และ 0.76% ตามลำดับ และช่วยให้การ บริจาคเงิน และเวลา เพื่อการ สาธารณะ กุศลที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาเพิ่มขึ้น 0.27% และ 0.51% ตามลำดับด้วย

นอกจากนั้น การติดตามข่าวสารข้อมูลเป็นประจำทุกวัน (DLYNEWS) ก็ส่งเสริมให้คนทำงานจิตอาสา มากขึ้น โดยผู้ที่ติดตามข่าวสารบ้านเมือง เป็นประจำ ทุกวันจะเสียสละเวลาเพื่อ ทำงานจิตอาสาแก้ววัดมากกว่าผู้ไม่ได้ติดตามข่าว สารทุกวัน 0.32% และทำงานเพื่อสังคมมากกว่า 0.59% ด้วย ผลการศึกษานี้สะท้อนถึงความสำคัญของ สื่อมวลชนทั้งสื่อที่วิ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ในการ ทำหน้าที่

กระจายข่าวสารข้อมูลให้คนในสังคมได้รับรู้ ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม (ดังเช่นกรณีมหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นในปี 2554 ที่ผ่านมา) สื่อมวลชนจึงเป็นองค์กรที่มีศักยภาพในการระดมความช่วยเหลือจากผู้มีจิตศรัทธาทั้งกำลังทรัพย์และกำลังกายเพื่อช่วยเหลือผู้เดือดร้อนในสังคมได้

6.3(ค) ลักษณะของวัดและนโยบายรัฐบาลที่มีอิทธิพลต่อการบริจาคแก่วัด และแก่องค์กรสาธารณกุศลที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา

จากการวิเคราะห์การตัดสินใจบริจาคด้วยแบบจำลอง Multivariate Probit ในหัวข้อ 6.2(ค) พบว่าวัดที่เป็นอารามหลวงโดยเฉลี่ยแล้วมีความน่าจะเป็นที่จะได้รับเงินบริจาคมากกว่าวัดราษฎร์ที่ไม่มีฐานันดรศักดิ์ได้ถึง 13.45% แต่เมื่อพิจารณาถึงมูลค่าที่แท้จริงของการบริจาคด้วยแบบจำลอง Bivariate Tobit จากตารางที่ 3.3 สะท้อนเห็นว่าประเภทของวัดและระยะทางจากบ้านถึงวัดไม่มีอิทธิพลต่อจำนวนเงินและเวลาที่บริจาคแต่ประการใด

ในส่วนของงบประมาณรายจ่ายเพื่อศาสนาของรัฐบาล ต่อจำนวนประชากรของจังหวัด (LNGOVT) นั้น ในหัวข้อ 6.2(ค) พบว่างบประมาณรายจ่ายเพื่อศาสนาของรัฐบาลโดยเฉลี่ยแล้วก่อให้เกิด crowding out effect ต่อการตัดสินใจบริจาคเงินและเวลา แต่การวิเคราะห์มูลค่าที่แท้จริงของการบริจาค ในที่นี้พบว่า งบประมาณรายจ่ายเพื่อศาสนาของรัฐต่อจำนวนประชากรของจังหวัดมี Crowd in จำนวนเงินบริจาคเพื่อศาสนา โดยหากค่าใช้จ่ายเพื่อศาสนาของรัฐบาลเพิ่มขึ้น 1% จะมีผลให้การบริจาคเงินแก่วัดเพิ่มขึ้น 0.58% ด้วยการใช้จ่ายเพื่อศาสนาของรัฐมีผล crowding out เฉพาะการบริจาคเงินเพื่อการสาธารณกุศลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา โดยทำให้การบริจาคเพื่อการสาธารณกุศลที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา ลดลง 1.3% แต่มีผลให้การทำงานจิตอาสาเพื่อสาธารณกุศลที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาเพิ่มขึ้น 0.67% อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 5% ผลการศึกษานี้จึงแตกต่างจากงานศึกษาในต่างประเทศที่พบว่า ค่าใช้จ่ายภาครัฐโดยทั่วไปก่อให้เกิดปัญหา crowding out effect ทั้งต่อการบริจาคที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา (ดู Roberts (1984), Kingma (1989) และ Duncan (1999)) ความแตกต่างของผลที่ได้จากการศึกษานี้ อาจเป็นผลมาจากนิยามความหมายการใช้จ่ายภาครัฐที่แตกต่างกัน โดยการศึกษานี้พิจารณาเฉพาะการใช้จ่ายภาครัฐเพื่อศาสนาเพียงอย่างเดียว ในขณะที่งานศึกษาในต่างประเทศมักพิจารณาการใช้จ่ายภาครัฐเพื่อการผลิตสินค้าและบริการสาธารณะทั้งหมด อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาร่วมกับอิทธิพลของทุนทางสังคมต่อการบริจาคแล้ว รัฐบาลอาจพิจารณาจัดสรรงบประมาณบางส่วนเพื่อส่งเสริมการสร้างเครือข่ายทาง

สังคม หรือการสะสมทุนทางสังคม ของปัจเจกบุคคล ซึ่งจะมีผลเป็นบวก ต่อการบริจาคเงิน และเวลา เพื่อหักล้างกับ crowding out effect อันเนื่องมาจากงบประมาณรายจ่ายเพื่อศาสนา

สำหรับจำนวนประชากรของจังหวัดต่อจำนวนพระภิกษุ มีอิทธิพลเฉพาะต่อการบริจาคเงินแก่องค์กรสาธารณกุศล โดยมีผลทำให้การบริจาคเงินเพื่อองค์กรสาธารณกุศลที่ไม่เกี่ยว ข้องกับศาสนา ลดลง 0.84% อนึ่ง สำหรับตัวแปร taxprice หรือราคาของการบริจาคซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญที่จะตอบคำถามว่าการบริจาคเงินสมควรได้รับก ารลดหย่อนภาษีเงินได้หรือไม่นั้น การประมวลผลข้อมูลด้วยแบบจำลอง Bivariate Tobit ไม่สามารถตอบคำถามดังกล่าว ได้อย่างชัดเจน เนื่องจากมีเพียง 1.3% ของตัวอย่างที่เก็บใบเสร็จของเงินบริจาคเพื่อประโยชน์ในการหัก ลดหย่อนภาษี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ไม่ทราบว่า การบริจาคเงินสามารถใช้หักลดหย่อนภาษีได้ หรือผู้บริจาค ได้รับอิทธิพลจากความเชื่อทางศาสนา จึงไม่ตอบสนองต่อมาตรการลดหย่อนภาษีเพื่อช่วยเหลือสังคม หรืออาจเป็นผลจากการที่ระบบภาษีเงินได้ บุคคลธรรมดา ของไทยมีรายการ หักลดหย่อนภาษีเป็นจำนวนมาก เช่น เงินค่าเลี้ยงดูบุตร ค่าเลี้ยงดูบิดา -มารดา ค่าอุปการะผู้พิการหรือทุพพลภาพ เงินสมทบกองทุนประกันสังคม เบี้ยประกันชีวิต และเงินสะสมกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และอื่นๆ มาตรการหักลดหย่อนภาษีจากเงินบริจาคจึงไม่ มีผลต่อจำนวนเงินและเวลาที่ บริจาคแต่ประการใด มาตรการดังกล่าวอาจเป็นประโยชน์เฉพาะกับผู้ที่มีรายได้สูง ที่เมื่อใช้ประโยชน์จากรายการการหักลดหย่อนภาษีอื่นๆ แล้วยังมีเงินได้สุทธิที่สามารถหักลดหย่อนภาษี จากการบริจาคได้อีก การศึกษาในอนาคตจึงควรวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริจาคของผู้มีรายได้ในระดับ quintile ต่างๆ เพื่อพิจารณาว่าผู้บริจาคในแต่ละกลุ่มรายได้ตอบสนองต่อมาตรการลดหย่อนภาษีเพื่อช่วยเหลือสังคมที่แตกต่างกันหรือไม่ นอกจากการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริจาคของปัจเจก บุคคลแล้ว งานศึกษาในอนาคตควรพิจารณาพฤติกรรมกรรมการบริจาคของธุรกิจห้างร้านซึ่งมีมูลค่าการบริจาคเงินที่สูงกว่าครัวเรือน เป็นอันมาก และมักใช้การบริจาคเงิน สิ่งของ และเวลาเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ความรับผิดชอบต่อสังคม (Social responsibility) ของธุรกิจด้วย การบริจาคของภาคธุรกิจจึงอาจตอบสนองกับมาตรการหักลดหย่อนภาษีเพื่อช่วยเหลือสังคมมากกว่าการบริจาคของปัจเจกบุคคล

7. บทสรุป และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง สังคมไทยกับการบริจาคและการประกอบกิจกรรมทางศาสนา (Donation and Religious Activities in Thai Economy) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความน่าจะเป็นของบริจาคเงิน สิ่งของ และเวลาของปัจเจกบุคคลในประเทศไทยด้วยแบบจำลอง Multivariate Probit แล้วพิจารณาความสัมพันธ์ของจำนวนเงินที่บริจาคกับจำนวนครั้งของการทำงานจิตอาสาให้แก่วัด เปรียบเทียบกับการบริจาคเพื่อการสาธารณกุศลที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนา การศึกษานี้มีข้อค้นพบที่สำคัญคือ

ประการแรก ระดับ การศึกษา สูงสุดที่สำเร็จ ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นบวก (positive externality) ต่อการตัดสินใจบริจาค จำนวนเงินที่ให้ และจำนวนครั้งของการทำงานจิตอาสาแก่วัด และแก่องค์กรสาธารณกุศลโดยทั่วไป การส่งเสริม การศึกษาจึงเป็นประโยชน์ไม่เพียงต่อการพัฒนาทุนมนุษย์ แต่ยังมีส่วนช่วยปลูกฝังค่านิยมการช่วยเหลือสังคมแก่ผู้สำเร็จการศึกษาด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอุทิศเวลาเพื่อการทำงานจิตอาสานั้น ควรมีการ ปลูกฝังแต่เด็ก โดยการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับการช่วยเหลือสังคม บทบาทขององค์กรสาธารณประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคม ให้นักเรียน นักศึกษาได้ เรียนรู้ องค์กรสาธาณกุศลเองก็ควรร่วมมือกับสถานศึกษาในการให้ความรู้ และฝึกอบรมการทำงานจิตอาสาแก่นักศึกษาด้วย

ประการที่สอง โครงการวิจัยนี้พบว่าทุนทางสังคมของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครือ ญาติทาง สังคมทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ และเครือข่ายทางศาสนา ต่าง มีผลที่เป็นบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจบริจาค จำนวนเงินที่บริจาค และจำนวนครั้งของการทำงานจิตอาสา ทั้งนี้ เพราะเครือข่ายทางสังคมเป็นช่องทางให้บุคคลได้รับข่าวสารข้อมูลมากขึ้น รับทราบปัญหาและความต้องการของผู้ที่เดือดร้อน รัฐบาลจึงควรมีมาตรการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนต่างๆ สร้างเครือข่ายทางสังคมด้วยการส่งเสริมการทำกิจกรรมในชุมชนอย่างน้อยเดือนละครั้งทุกเดือน เครือข่ายในชุมชนที่เข้มแข็งจะส่งเสริมให้เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทั้งในการประกอบอาชีพ การจัดสรรสวัสดิการภายในชุมชน และการช่วยเหลือชุมชนอื่นๆ ที่ต้องการความช่วยเหลือ

ประการที่สาม การศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่ติดตามข่าวสารบ้านเมืองอยู่เป็นประจำ จะทำงานจิตอาสาให้แก่วัดและแก่องค์กรสาธารณกุศลที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนามากกว่าผู้ที่ไม่ได้

ติดตามข่าวสารเป็นประจำ การส่งเสริมให้บุคคลรักการอ่าน และปลูกฝังนิสัยให้บุคคล ติดตามข่าวสาร บ้านเมืองเป็นประจำทุกวัน จะเป็นมาตรการที่ส่งเสริมการช่วยเหลือสังคมทางอ้อม สื่อสารมวลชนทั้ง โทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์มีบทบาทสำคัญต่อการช่วยเหลือสังคม ด้วยการรายงานและวิเคราะห์ ข่าวสารปัญหาทางสังคมให้ผู้สนใจรับทราบ และทำหน้าที่เป็นช่องทางในการระดมความช่วยเหลือแก่ ผู้ได้รับความเดือดร้อนในยามฉุกเฉินด้วย

ประการสุดท้าย การใช้จ่ายเพื่อศาสนาของรัฐบาลแม้มีผลให้การบริจาคเงินเพื่อศาสนาเพิ่มขึ้น (Crowding in effect) แต่ทำให้การบริจาคเงิน เพื่อการสาธารณกุศลอื่นๆ ลดลง (Crowding out effect) รัฐจึงควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณบางส่วนเพื่อส่งเสริมการสะสมทุนทางสังคม และการ สร้างเครือข่ายทางสังคมดังกล่าวมาแล้ว เพื่อชดเชยกับ Crowding out effect อันเนื่องจาก งบประมาณรายจ่ายเพื่อศาสนา ส่วนมาตรการลดหย่อนภาษีเพื่อช่วยเหลือสังคม นั้น การศึกษานี้ พบว่ามาตรการดังกล่าวไม่มีผลต่อการบริจาคแต่ประการใด เหตุผลหนึ่งเป็นเพราะระบบภาษีเงินได้ บุคคลธรรมดาในประเทศไทย มีรายการหักลดหย่อนภาษีเป็นจำนวนมาก ผู้เสียภาษีจึงไม่มีความ จำเป็นต้องใช้สิทธิการลดหย่อนภาษีจากเงิน บริจาค การศึกษาในอนาคตควรพิจารณาพฤติกรรมการ บริจาคของบุคคล แยกตามระดับรายได้ เพื่อวิเคราะห์ว่าผู้มีรายได้สูงตอบสนองต่อมาตรการลดหย่อน ภาษีเพื่อช่วยเหลือสังคมมากกว่าผู้มีรายได้ต่ำ กว่าหรือไม่ และควรพิจารณาการบริจาคของบริษัท ธุรกิจที่มีมูลค่าการบริจาคมที่สูงกว่าปัจเจกบุคคล ธุรกิจจึงอาจตอบสนองต่อมาตรการลดหย่อนภาษีเพื่อ ช่วยเหลือสังคมมากกว่าปัจเจกบุคคล

8. เอกสารอ้างอิง

- Andreoni, James, and , Scholz, John K. (1996). "Charitable contributions of time and money." Unpublished manuscript
- Apinunmahakul, Amornrat, and, Devlin, Rose A. (2004) "Charitable Giving and Charitable Gambling: An Empirical Investigation." National Tax Journal, Vol. 57, No. 1.
- Apinunmahakul, Amornrat, and, Devlin, Rose A. (2008) "Social Networks and Private Philanthropy." Journal of Public Economics, Vol. 92, No. 1-2.
- Barrett, Kevin S., McGuirk, Anya M., and, Steinberg, Richard, (1997) "Further Evidence on the Dynamic Impact of Taxes on Charitable Giving." National Tax Journal, Vol.50, No.2.
- Barrett, Kevin S., (1991) "Panel-Data Estimates of Charitable Giving: A Synthesis of Techniques." National Tax Journal, Vol.64, No.3.
- Bergstrom, Theodore C., Blume, Lawrence E., and, Varian, Hal R., (1986) "On the private provision of public goods." Journal of Public Economics, Vol.29, 25-49.
- Brown, Eleanor (1987) "Tax Incentives and Charitable Giving: Evidence from New Survey Data." Public Finance Quaterly, Vol.15, No.4.
- Brown, Eleanor, and, Lankford, Hamilton, (1992) "Gifts of Money and Gifts of Time." Journal of Public Economics, Vol.47, 321-341.
- Callen, Jeffrey L., (1994) "Money Donation, Volunteering, and Organizational Efficiency." Journal of Productivity Ananalysis, Vol.5, No.3.
- Clofeter, Charles T. (1980) "Tax Incentive and Charitable Giving: Evidence from a panel of Taxpayers." Empirical Economics, Vol.13, No.3.
- Clofeter, Charles T., (1985) Federal Tax Policy and Charitable Giving, Chicago Press.
- Duncan, Brian (1999) "Model Chaitable Contributions of Time and Money." Journal of Public Economics, Vol. 72.
- Feldstein, Martin (1975a) "The Income Tax and Charitable Contribution: Part I – Aggregate and Distributional Effect.", National Tax Journal, Vol. 28, No.1.

- Feldstein, Martin (1975b) "The Income Tax and Charitable Contribution: Part II – The Impact of Religious, Educational and Other Organizations", National Tax Journal, Vol. 28, No.2.
- Feldstein, Martin, and, Taylor, Amy (1976) "The Income Tax and Charitable Contributions." *Econometrica* Vol.44, No.6.
- Glenday, Graham, Gupta, Anil K., and, Pawlak, Henry (1986) "Tax Incentives for Personal Charitable Contributions." *Review of Economics and Statistics*, Vol.68, No.4.
- Granovetter, Mark S. (1973) "The strength of weak ties." *American Journal of Sociology* 78 (6).
- Greenwood, Daphne T. (1993) "Price and Income Elasticity of Charitable Giving: How Should Income be Measure?" *Public Finance Quaterly*, Vol.21, No.2.
- Hood, R.D., Martin, S.A., and, Osberg, L.S. (1977) "Economic Determinants of Individual Charitable Contribution in Canada." *Canadian Journal of Economics*, Vol.10, No.4.
- Kingma, Bruce R. (1989) "An Accurate Measurement of the Crowd-out Effect, Income Effect, and Price Effect for Charitable Contributions." *Journal of Political Economy*, Vol.97.
- Kitchen, Harry (1992) "Determinants of Charitable Donation in Canada: A Comparison over Time." *Applied Economics*, Vol. 24 No. 71.
- Kitchen, Harry, and, Dalton, Richard (1990) "Determinants of Charitable Donations by Families in Canada: A Regional Analysis." *Applied Economics*, Vol.22, No.3.
- Lankford, Hamilton, and, Wyckoff, Jame H. (1991) "Modeling Charitable Giving: Using a Box-Cox Standard Tobit Model." *Review of Economics and Statistics*, Vol.73, No. 3.
- Montgomery, John D. (2000) "Social Capital as a Policy Resource." *Policy Science*, Vol. 33, No. 3 - 4 (2000).
- Putnam, Robert D. (1995) "Bowling Alone: America's Declining Social Capital." *Journal of Democracy* Vol.6, 65-78.
- Putnam, Robert D. (2000) *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community.*, Simon and Schuster, New York.

- Randolph, William C. (1995) "Dynamic Income, Progressive Taxes, and the Timing of Charitable Contribution." *Journal of Political Economy*, Vol.103, No.4.
- Reece, William (1979) "Charitable Contributions: New Evidence in Household Behaviour." *American Economic Review*, Vol. 69,142-151.
- Roberts, Russell D. (1984) "A Positive Model of Private Charity and Public Transfers." *Journal of Political Economy*, Vol.92, 136-148.
- Taussig, Michael K. (1967) "Economic Aspects of the Personal Incomes Tax Treatment of Charitable Contributions" *National Tax Journal*, Vol.20, 1-19.

ตาราง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยของตัวอย่างที่ได้จากการสำรวจ (จำนวน 2,557 คน)

(1.1) ลักษณะส่วนบุคคล คริวเรือ และถิ่นที่อยู่

ชื่อตัวแปร	คำอธิบาย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- MARRIED	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 ถ้าแต่งงานแล้ว 0 หากมีสถานภาพสมรสอื่น	0.6504	0.4769
- MALE	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 ถ้าเป็นเพศชาย 0 หากเป็นเพศหญิง	0.4138	0.4926
- HHINC	รายได้เฉลี่ยของครัวเรือน (บาทต่อเดือน)	24,041	19,933
- AGE	อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม	45.5870	17.3860
- NOEDUC	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 หากสำเร็จการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษา 0 ถ้าสำเร็จการศึกษาในระดับอื่น (กลุ่มอ้างอิง)	0.3723	0.4835
- PRIMARY	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 ถ้าสำเร็จการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา 0 ถ้าสำเร็จการศึกษาในระดับอื่น	0.1103	0.3133
- SECONDAR	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 ถ้าสำเร็จระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หากสำเร็จการศึกษาในระดับอื่น	0.1400	0.3471
- POSTSEC	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 ถ้าสำเร็จระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช 0 หากสำเร็จการศึกษาในระดับอื่น	0.1787	0.3832
- DIPLOMA	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 ถ้าสำเร็จระดับอนุปริญญา หรือ ปวส 0 หากสำเร็จการศึกษาในระดับอื่น	0.0512	0.2205
- HIGHEDUC	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 ถ้าสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่า 0 หากสำเร็จการศึกษาในระดับอื่น	0.1474	0.3546
- HHMEM	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	4.181	1.7708
- CHILD18	จำนวนเด็กอายุ 18 ปีหรือต่ำกว่าภายในบ้าน	0.8314	0.9883
- URBAN	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 ถ้าอาศัยในเขตเมือง (ในเขตเทศบาล) 0 หากอาศัยในเขตชนบท (นอกเขตเทศบาล)	0.4013	0.4902
- CITY	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 ถ้าอาศัยในจังหวัดที่มีประชากรมากกว่า 1 ล้านคน 0 ถ้าอาศัยในจังหวัดที่มีประชากรน้อยกว่า 1 ล้านคน	0.4603	0.4985
- BKK	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 ถ้าอาศัยในกรุงเทพฯ 0 ถ้าอาศัยในจังหวัดอื่น (กลุ่มอ้างอิง)	0.0696	0.2545

(1.1) ลักษณะส่วนบุคคล ครีวเรือน และถิ่นที่อยู่ (ต่อ)

ชื่อตัวแปร	คำอธิบาย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
- NORTH	ตัวแปรหุนมีค่าเป็น 1 ถ้าอาศัยในภาคเหนือ 0 ถ้าอาศัยในภาคอื่นๆ	0.1834	0.3871
- CENTRAL	ตัวแปรหุนมีค่าเป็น 1 ถ้าอาศัยในภาคกลาง 0 ถ้าอาศัยในภาคอื่นๆ	0.3387	0.4734
NORTHEAST	ตัวแปรหุนมีค่าเป็น 1 ถ้าอาศัยในภาคอีสาน 0 ถ้าอาศัยในภาคอื่นๆ	0,2104	0.4077
- SOUTH	ตัวแปรหุนมีค่าเป็น 1 ถ้าอาศัยในภาคใต้ 0 ถ้าอาศัยในภาคอื่นๆ	0.1979	0.3985

(1.2) ระดับทุนทางสังคม และการประกอบกิจกรรมทางศาสนา

ชื่อตัวแปร	คำอธิบาย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
- YRSCOMMU	จำนวนปีที่อาศัยในชุมชน	32.1987	20.6779
- OWNHOUSE	ตัวแปรหุนมีค่าเป็น 1 ถ้าเป็นเจ้าของบ้านที่อาศัยอยู่ 0 ถ้าไม่ได้เป็นเจ้าของ	0.5831	0.4931
- CLUB	จำนวนองค์กรสาธารณะกุศลที่เป็นสมาชิกอยู่	0.2566	0.5940
- LOCALVOTE	ตัวแปรหุนมีค่าเป็น 1 หากใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นทุกครั้งหรือเกือบทุกครั้ง 0 หากไม่ได้ใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นประจำ	0.8811	0.3237
- NATIONVOTE	ตัวแปรหุนมีค่าเป็น 1 หากใช้สิทธิเลือกตั้งระดับประเทศทุกครั้ง หรือเกือบทุกครั้ง 0 หากไม่ได้ใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นประจำ	0.8713	0.3349
- DLYNEWS	ตัวแปรหุนมีค่าเป็น 1 หากติดตามข่าวสารบ้านเมืองเกือบทุกวัน 0 หากไม่ได้ติดตามข่าวทุกวัน	0.8842	0.3200
REG_NEIGHBOR	ตัวแปรหุนมีค่าเป็น 1 หากทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนบ้านอย่างน้อยเดือนละครั้ง 0 หากทำน้อยกว่าเดือนละครั้ง	0.2382	0.4260
SEL_NEIGHBOR	ตัวแปรหุนมีค่าเป็น 1 หากทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนบ้านปีละ 2-3ครั้ง 0 หากตอบอื่นๆ	0.6652	0.4720
- NO_NEIGHBOR	ตัวแปรหุนมีค่าเป็น 1 หากไม่ได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนบ้านเลย 0 หากตอบอื่นๆ (กลุ่มอ้างอิง)	0.0966	0.2955
- REG_RELATIVE	ตัวแปรหุนมีค่าเป็น 1 หากทำกิจกรรมร่วมกับญาติพี่น้องที่ไม่ได้อยู่ร่วมกันอย่างน้อยเดือนละครั้ง 0 หากทำน้อยกว่าเดือนละครั้ง	0.3047	0.4604

(1.2) ระดับทุนทางสังคม และการประกอบกิจกรรมทางศาสนา (ต่อ)

ชื่อตัวแปร	คำอธิบาย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
- SEL_RELATIVE	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 หากทำกิจกรรมร่วมกับญาติพี่น้องที่ไม่ได้อยู่ร่วมกันปีละ 2-3 ครั้ง 0 หากตอบอื่นๆ	0.4963	0.5000
- NO_RELATIVE	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 หากไม่ได้ทำกิจกรรมร่วมกับญาติพี่น้องที่ไม่ได้อยู่ร่วมกันเลย 0 หากตอบอื่นๆ (กลุ่มอ้างอิง)	0.1991	0.3994
- REG_FAMILY	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 หากทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวอย่างน้อยเดือนละครั้ง 0 ถ้าทำน้อยกว่าเดือนละครั้ง	0.4102	0.4920
- SEL_FAMILY	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 หากทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวปีละ 2-3 ครั้ง 0 หากตอบอื่นๆ	0.3121	0.4634
- NO_FAMILY	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 หากไม่ได้ทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวเลย 0 หากตอบอื่นๆ (กลุ่มอ้างอิง)	0.2777	0.4479
MONTHDEVOTE	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 หากปฏิบัติธรรมด้วยตนเองอย่างน้อยเดือนละครั้ง 0 หากทำน้อยกว่าเดือนละครั้ง	0.5897	0.4920
- YEARDEVOTE	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 หากปฏิบัติธรรมด้วยตนเองอย่างน้อยปีละ 2-3 ครั้ง 0 หากตอบอื่นๆ	0.0790	0.2698
- NODEVOTE	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 หากปฏิบัติธรรมด้วยตนเองเลย 0 หากตอบอื่นๆ (กลุ่มอ้างอิง)	0.3312	0.4708
- MONTHWAT	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 ถ้าฟังเทศน์ที่วัดที่ไม่ใช่ไปงานศพหรืองานบวชอย่างน้อยเดือนละครั้ง 0 ถ้าทำน้อยกว่าเดือนละครั้ง	0.5190	0.4997
- YEARWAT	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 หากไปฟังเทศน์ที่วัดที่ไม่ใช่การไปงานศพหรืองานบวชอย่างน้อยปีละ 2-3 ครั้ง 0 หากตอบอื่นๆ	0.3011	0.4588
- NOWAT	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 หากไม่ได้ไปฟังเทศน์ที่วัดที่ไม่ใช่การไปงานศพหรืองานบวชเลย 0 หากตอบอื่นๆ (กลุ่มอ้างอิง)	0.3989	0.4898

(1.3) ลักษณะของวัด และนโยบายรัฐบาล

ชื่อตัวแปร	คำอธิบาย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
- WATRANK	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 หากเป็นอารามหลวง 0 หากเป็นวัดราษฎร์	0.0301	0.1709
WATDISTANCE	ระยะทางจากบ้านถึงวัดที่ใกล้ที่สุด (กิโลเมตร)	0.8608	1.2746
- LNGOVT	งบประมาณด้านศาสนาประจำจังหวัดต่อจำนวนประชากร (ในรูป log ฐานธรรมชาติ)	3.4858	0.4038
- LNMONK	จำนวนประชากรในจังหวัดต่อจำนวนพระภิกษุ (ในรูป log ฐานธรรมชาติ)	5.4362	0.3393
- TAXREFUND	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 หากใช้สิทธิประโยชน์ของการบริจาคเพื่อการลดหย่อนภาษีเงินได้ 0 หากไม่ได้ใช้สิทธิดังกล่าว	0.0133	0.1147

(1.4) ประเภทของการบริจาค (ตัวแปรตามที่ใช้ในการศึกษา)

ชื่อตัวแปร	คำอธิบาย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- INCASH	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 ถ้าเคยบริจาคเงินแก่วัดหรือแก่องค์กรสาธารณกุศลใดใดในรอบปีที่ผ่านมา 0 ถ้าไม่ได้บริจาคเงินในรอบปีที่ผ่านมา	0.9409	0.2358
- INKIND	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 ถ้าเคยบริจาคสิ่งของแก่วัดหรือแก่องค์กรสาธารณกุศลใดใดในรอบปีที่ผ่านมา 0 ถ้าไม่ได้บริจาคสิ่งของในรอบปีที่ผ่านมา	0.4341	0.4957
- VOLUNTEER	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 ถ้าเคยทำงานจิตอาสาโดยไม่รับค่าตอบแทนแก่วัดหรือแก่องค์กรสาธารณกุศลใดใดในรอบปีที่ผ่านมา 0 ถ้าไม่ได้ทำงานจิตอาสาในรอบปีที่ผ่านมา	0.5792	0.4938
- WATCASH	จำนวนเงินที่บริจาคแก่วัดในปี 2553	2,884.49	10,331.40
- NONWATCASH	จำนวนเงินที่บริจาคแก่องค์กรสาธารณกุศลที่ไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาในปี 2553	1,112.07	2,425.89
- WATVOLUNTEER	ความถี่ในการอุทิศเวลาเพื่อช่วยงานของวัด มีค่าตั้งแต่ 1-7 โดยที่ 7 หมายถึง ทำทุกวัน 6 หมายถึง ทำทุกสัปดาห์ 5 หมายถึง ทำเดือนละ 2-3 ครั้ง 4 หมายถึง ทำเดือนละครั้ง 3 หมายถึง ทำปีละ 2-3 ครั้ง 2 หมายถึง ทำปีละครั้ง 1 หมายถึง ไม่เคยทำเลย	2.1533	2.4094
NONWATVOLUNTEER	ความถี่ในการอุทิศเวลาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่เกี่ยวข้องกับวัด มีค่า 1-7 โดยมีความหมายเช่นเดียวกับตัวแปร WATVOLUNTEER	1.4286	2.2535

(1.5) เหตุผลของการบริจาคเงิน หรือเวลาแก่วัด หรือแก่องค์กรสาธารณกุศล

ชื่อตัวแปร	คำอธิบาย	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- RELIGIOUSVOLUNTEER	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 หากอุทิศเวลาเพื่อผู้อื่นเพราะความเชื่อทางศาสนาเป็นหลัก 0 หากมีเหตุผลอื่น	0.5337	0.4995
- SOCIALVOLUNTEER	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 หากอุทิศเวลาเพื่อผู้อื่นเพราะต้องการเห็นสังคมดีขึ้น หรือต้องการช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน 0 หากมีเหตุผลอื่น	0.4771	0.4995
- SELFVOLUNTEER	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 หากอุทิศเวลาเพื่อผู้อื่นเพราะต้องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ หรือเพื่อความสบายใจส่วนตัวเป็นหลัก 0 หากมีเหตุผลอื่น	0.0458	0.2890
- RELIGIOUSDONATION	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 หากบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อผู้อื่นเพราะความเชื่อทางศาสนาเป็นหลัก 0 หากมีเหตุผลอื่น	0.9065	0.2911
- SOCIALDONATION	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 หากบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อผู้อื่นเพราะต้องการเห็นสังคมดีขึ้น หรือต้องการช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน 0 หากมีเหตุผลอื่น	0.4404	0.4965
- SELFDONATION	ตัวแปรหุ่นมีค่าเป็น 1 หากบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อผู้อื่นเพื่อความสบายใจส่วนตัวเป็นหลัก 0 หากมีเหตุผลอื่น	0.4040	0.4908

ตารางที่ 2 ค่า marginal effect ของแบบจำลอง Multivariate Probit

(2.1) ลักษณะส่วนบุคคล ครีวเรือน และถิ่นที่อยู่

ชื่อตัวแปร	Incash	Z-stat	Inkind	Z-stat	Volunteer	Z-stat
- MARRIED	-0.0032	-0,7030	0.0395*	1.8180	0.0356**	1.8250
- MALE	-0.0064**	-2.7720	-0.0562**	-2.3560	0.0302	0.8950
- LNHHINC	0.0046	1.0640	0.0570**	3.5860	0.0090	1.3330
- LNAGE	0.0321**	22.5170	0.0443	1.0930	-0.0431	-0.7210
- PRIMARY	0.0167**	5.7910	-0.0419	-1.0780	-0.0065	-0.2240
- SECONDAR	0.0206**	7.2230	-0.0369	-1.0050	-0.0144	-0.3910
- POSTSEC	0.0252**	53.0840	0.0195	0.4840	-0.0268	-0.4390
- DIPLOMA	0.0096*	1.8330	0.1411**	2.3360	-0.0850	-1.1800
- HIGHEDUC	0.0162**	7.7290	0.0358	0.9190	-0.0130	-0.0270
- HHMEM	0.0013	2.6500	0.0013	0.3390	0.0069	1.0080
- CHILD18	0.0048	21.3350	0.0071	0.4940	-0.0066	-0.2880
- URBAN	-0.0065*	-1.7130	0.0037	0.4450	-0.0749**	-3.5660
- CITY	0.0037	0.4240	0.0582**	3.3410	0.0908**	4.8600

หมายเหตุ ** หมายถึง ค่าที่ได้จากการประมาณการมีความน่าเชื่อถือที่ระดับความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 95%

และ * หมายถึง ค่าที่ได้จากการประมาณการมีความน่าเชื่อถือที่ระดับความเชื่อมั่น 90%

(2.2) ระดับทุนทางสังคม และการประกอบกิจกรรมทางศาสนา

ชื่อตัวแปร	Incash	Z-stat	Inkind	Z-stat	Volunteer	Z-stat
- YRSCOMMU	-0.0001	-1.3850	-0.0021**	-2.8340	0.0013	1.5200
- OWNHOUSE	-0.0015**	-2.1040	-0.0359	-1.0200	0.0601**	2.3070
- CLUB	-0.0038	-0.3200	-0.0079*	1.6790	0.2372**	9.8560
- LOCALVOTE	-0.0147**	-6.4920	0.0949	0.9690	-0.1603**	-2.3230
- NATIONVOTE	0.0147**	2.7600	-0.1183	-1.1130	0.2507**	3.8340
- DLYNEWS	0.0068	1.3720	-0.0061	0.3650	0.1009**	3.2300
- REG_NEIGHBOR	0.0099	0.7780	0.2235**	4.7230	-0.0485	-0.1270
- SEL_NEIGHBOR	0.0201**	2.4730	0.0792**	2.1650	0.0444*	1.8390
- REG_RELATIVE	0.0302**	12.1640	0.0033	0.2980	0.0286	1.1820
- SEL_RELATIVE	0.0310**	4.5200	0.0634**	2.0990	0.0356**	1.9160
- REG_FAMILY	-0.0177	-1.2070	0.1065**	3.8060	0.1512**	5.3720
- SEL_FAMILY	-0.0050	-0.7420	0.0752**	2.4770	0.0353	1.6330
- MONTHDEVOTE	0.0084	1.4010	0.1116**	3.8970	-0.0323	-0.3820
- YEARDEVOTE	-0.0145**	-2.1550	0.1209**	2.2970	-0.0230	-0.1410
- MONTHWAT	-0.0023	-0.1500	0.0758**	3.4500	0.1927**	7.0800
- YEARWAT	0.0017	0.5450	-0.0069	0.1550	0.0678**	2.2310

หมายเหตุ ** หมายถึง ค่าที่ได้จากการประมาณการมีความน่าเชื่อถือที่ระดับความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 95%
 และ * หมายถึง ค่าที่ได้จากการประมาณการมีความน่าเชื่อถือที่ระดับความเชื่อมั่น 90%

(2.3) ลักษณะของวัด และนโยบายของรัฐบาล

ชื่อตัวแปร	Incash	Z-stat	Inkind	Z-stat	Volunteer	Z-stat
- WATRANK	0.0046	0.3770	0.1345**	2.1300	0.0605	1.4080
-WATDISTANCE	0.0020**	3.0370	-0.0023	-0.4290	-0.0102	-1.2330
- LNGOVT	-0.0239**	-6.7760	-0.0093	-0.2180	-0.0699**	-3.4260
- LNMONK	-0.0010	-0.1120	-0.1129**	-5.1340	-0.0193*	-1.8160
- TAXREFUND	0.0039	0.3610	-0.0548	-0.0610	0.2747**	1.9930
Rho(Incash, Inkind)	0.1158	1.219	Number of observations 2557			
Rho(Incash, Volunteer)	0.2862**	3.600	Log likelihood function -3526.778			
Rho(Inkind, Volunteer)	0.2727**	7.932	Iterations completed 114			

หมายเหตุ ** หมายถึง ค่าที่ได้จากการประมาณการมีความน่าเชื่อถือที่ระดับความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 95%
 และ * หมายถึง ค่าที่ได้จากการประมาณการมีความน่าเชื่อถือที่ระดับความเชื่อมั่น 90%

ตารางที่ 3 การบริจาคแก่วัด และแก่องค์กรสาธารณกุศลที่ไม่เกี่ยวข้องกับ
ศาสนา ด้วยแบบจำลอง Bivariate Tobit

(3.1) ลักษณะส่วนบุคคล ครัวเรือน และถิ่นที่อยู่

ชื่อตัวแปร	การ บริจาค เงินแก่วัด	Z-Stat	การ ทำงาน จิตอาสา แก่วัด	Z-Stat	การ บริจาค เงินแก่ องค์กร สาธารณะ กุศลที่ไม่ เกี่ยวข้องกับ ศาสนา	Z-Stat	การ ทำงานจิต อาสาแก่ แก่องค์กร สาธารณะ กุศลที่ไม่ เกี่ยวข้องกับ ศาสนา	Z-Stat
Constant	0.1242	0.1550	-2.1910**	-2.3370	10.7627**	6.1170	-6.5467**	-4.2660
- MARRIED	0.1742**	2.7680	0.1568**	2.2610	0.2874**	2.3790	-0.0633	-0.5900
- MALE	0.0180	0.3330	0.0840	1.4100	-0.1820*	-1.7050	-0.0715	-0.7850
- LNHHINC	0.2442**	6.1980	0.0698	1.5210	0.3211**	4.1400	0.0229	0.3400
- LNAGE	0.6584**	6.5580	0.2114**	1.9600	0.4058**	2.1300	-0.0695	-0.4110
- PRIMARY	0.2001**	1.8010	-0.0798	-0.7300	0.2436	1.3470	0.2377	1.4700
SECONDAR	0.3235**	3.2690	0.0000	0.0000	0.2782	1.5210	0.2494	1.5610
- POSTSEC	0.2579**	2.6560	-0.0954	-0.9520	0.5633**	3.1100	0.6646**	4.0320
- DIPLOMA	0.1784	1.5630	-0.2082	-1.4230	0.6047**	2.1640	0.3851*	1.6740
HIGHEDUC	0.2964**	3.1980	-0.0986	-0.9090	0.7339**	3.5650	0.5172**	3.1280
- HHMEM	-0.0135	-0.6510	0.0222	1.0190	0.0032	0.0790	0.0816**	2.3950
- CHILD18	-0.0186	-0.5500	0.0220	0.5890	0.1051	1.5170	-0.0531	-0.9690
- URBAN	-0.0684	-1.1830	-0.1926**	-2.9210	0.2233*	1.9530	-0.2439**	-2.4230
- CITY	0.0496	0.8590	0.2847**	4.2820	0.0899	0.6840	0.1350	1.4410

หมายเหตุ ** หมายถึง ค่าที่ได้จากการประมาณการมีความน่าเชื่อถือที่ระดับความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 95%

และ * หมายถึง ค่าที่ได้จากการประมาณการมีความน่าเชื่อถือที่ระดับความเชื่อมั่น 90%

(3.2) ระดับทุนทางสังคม และการประกอบกิจกรรมทางศาสนา

ชื่อตัวแปร	การ บริจาคเงิน แก่วัด	Z-Stat	การ ทำงาน จิตอาสา แก่วัด	Z-Stat	การ บริจาค เงินแก่อ องค์กร สาธารณะ กุศลที่ไม่ เกี่ยวข้องกับ กับศาสนา	Z-Stat	การ ทำงานจิต อาสาแก่อ องค์กร สาธารณะ กุศลที่ไม่ เกี่ยวข้องกับ กับศาสนา	Z-Stat
- YRSCOMMU	0.0043**	2.5220	0.0023	1.2270	0.0058*	1.8740	0.0042	1.4700
- OWNHOUSE	0.1995**	3.2440	0.1228*	1.8060	-0.0101	-0.0810	0.1488	1.4460
- CLUB	0.2260**	5.4640	0.2559**	5.5240	0.4787**	4.0060	0.6022**	9.4310
- LOCALVOTE	0.1754	1.1930	-0.1156	-0.5900	0.1925	0.6080	-0.3105	-1.0010
- NATIONVOTE	0.3483**	2.2660	0.3614*	1.9030	0.2011	0.6440	0.5516*	1.8310
- DLYNEWS	0.0167	0.1900	0.3219**	3.3760	0.0518	0.3280	0.5932**	3.7270
REG_NEIGHBOR	0.0769	0.8090	0.2471**	2.0590	0.1510	0.7750	0.3155*	1.6470
-SEL_NEIGHBOR	-0.1660**	-2.0850	0.4938**	4.3510	-0.2423	-1.4050	0.2482	1.4240
- REG_RELATIVE	0.1372	1.5240	0.1780*	1.7820	0.5338**	2.8690	0.4020**	2.5670
- SEL_RELATIVE	0.0086	0.1050	0.2225**	2.4390	0.1858	1.1660	-0.0073	-0.0530
- REG_FAMILY	0.1686**	1.9610	0.5205**	5.3600	0.0932	0.5380	0.3312**	2.3260
- SEL_FAMILY	0.2999**	3.7230	0.1526*	1.7920	0.2668*	1.7270	0.2271*	1.6920
MONTHDEVOTE	0.1194*	1.7430	0.0609	0.8230	0.1014	0.8190	-0.0491	-0.4360
- YEARDEVOTE	-0.0291	-0.2170	-0.1004	-0.7800	-0.0887	-0.3790	0.4017*	1.9680
- MONTHWAT	0.3917**	5.1220	0.7583**	7.7270	0.2734*	1.8540	0.5125**	3.7190
- YEARWAT	0.3051**	4.0970	0.2628**	2.8630	0.2166	1.4160	0.0850	0.5960

หมายเหตุ ** หมายถึง ค่าที่ได้จากการประมาณการมีความน่าเชื่อถือที่ระดับความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 95%

และ * หมายถึง ค่าที่ได้จากการประมาณการมีความน่าเชื่อถือที่ระดับความเชื่อมั่น 90%

(3.3) ลักษณะของวัด และนโยบายรัฐบาล

ชื่อตัวแปร	การ บริจาค เงินแก่วัด	Z-Stat	การ ทำงาน จิตอาสา แก่วัด	Z-Stat	การ บริจาค เงินแก่ องค์กร สาธารณะ กุศลที่ไม่ เกี่ยวข้องกับ ศาสนา	Z-Stat	การ ทำงานจิต อาสาแก่ องค์กร สาธารณะ กุศลที่ไม่ เกี่ยวข้องกับ ศาสนา	Z-Stat
- WATRANK	-0.0619	-0.3430	0.0127	0.0730	0.0329	0.1090	0.8206	2.5930
WATDISTANCE	-0.0195	-0.7770	-0.0249	-1.0840	0.0097	0.1740	-0.0292	-0.7480
- LNGOVT	0.5837**	7.1470	-0.1368	-1.4150	-1.3145**	-8.6590	0.6724**	4.1360
- LNMONK	0.1176	1.2420	-0.0293	-0.2620	-0.8353**	-3.4370	0.2407	1.4850
- TAXREFUND	0.3660	1.5630	0.0460	0.1600	0.3334	0.7120	0.6172	1.4330
Rho(DonationWat, VolunteerWat)			0.1653**	6.489	Number of observations 2557 Log likelihood function -7260.066 Iterations completed 79			
Rho(DonationNonwat, VolunteerNonwat)			0.2794**	10.893	Number of observations 2557 Log likelihood function -8176.895 Iterations completed 80			

หมายเหตุ ** หมายถึง ค่าที่ได้จากการประมาณการมีความน่าเชื่อถือที่ระดับความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 95%

และ * หมายถึง ค่าที่ได้จากการประมาณการมีความน่าเชื่อถือที่ระดับความเชื่อมั่น 90%

ภาคผนวก

แบบสอบถามเรื่องการบริจาค การประกอบกิจกรรมทางศาสนา และการช่วยเหลือ ผู้อื่นในสังคม

คำแนะนำตัวผู้สัมภาษณ์และวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์:

สวัสดีค่ะ (ครับ) ดิฉัน (ผม) ชื่อ..... มาจากสำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ท่านได้รับเลือกเป็นตัวอย่างในโครงการศึกษาวิจัยเรื่อง “สังคมไทยกับการบริจาคและการประกอบกิจกรรมทางศาสนา” ข้อมูลจากการสำรวจนี้จะช่วยให้เข้าใจบทบาทของวัด และองค์กรพัฒนาเอกชนต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะ และยุทธศาสตร์เสริมสร้างความเข้มแข็งและการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน ความร่วมมือของท่านในการตอบแบบสอบถามนี้ จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อโครงการในการกำหนดมาตรการที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาชุมชนต่อไป

1. ในปีที่ผ่านมา ท่านมีโอกาสช่วยเหลือผู้อื่น/ ทำงานอาสาสมัคร หรืองานสาธารณกุศลที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสังคม (โดยไม่ได้รับค่าตอบแทน) หรือไม่?

<1> มี

<2> ไม่มี

<99> จำไม่ได้

<999> ไม่ตอบ

2. ลักษณะงานที่ท่านทำ (โดยไม่ได้รับค่าตอบแทน) ในข้อ (1) เป็นงานประเภทใด (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)

<1> ช่วยงานวัด หรือองค์กรด้านศาสนา

<2> ช่วยงานกิจกรรมโรงเรียน หรืองานภายในชุมชน เช่นงานทำบุญ งานปีใหม่ ฯลฯ

<3> เป็นกรรมการ หรือผู้บริหารในองค์กรสาธารณกุศล หรือองค์กรพัฒนาชุมชน

<4> ทำงานธุรการ หรือช่วยงานทั่วไปในองค์กรสาธารณกุศล หรือองค์กรพัฒนาชุมชน

<5> ช่วยทำบัญชี หรือให้คำปรึกษาในเรื่องที่ท่านมีความรู้เฉพาะด้าน

<6> เข้าร่วมการชุมนุมเพื่อเรียกร้องสิทธิ หรือเพื่อผลประโยชน์ของชุมชน

<7> เป็นครูสอนพิเศษ หรือโค้ชกีฬาแก่เด็ก

<8> เยี่ยมเยียนและให้กำลังใจผู้ป่วย หรือคนชรา ที่ไม่ใช่ญาติพี่น้อง หรือคนรู้จัก

<9> ช่วยเหลือเพื่อนบ้านในรูปแบบต่างๆ เช่น ขับรถ/ ดูแลเด็ก/ ดูแลบ้าน / ซ่อมแซมบ้าน ฯลฯ

<10> ทำงานอาสาสมัครด้านดับเพลิง/ ช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุทางบกหรือทางน้ำ/ ช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉิน

<11> อาสาสมัครด้านสิ่งแวดล้อม หรือการคุ้มครองสัตว์

<12> งานอาสาสมัครในรูปแบบอื่น (โปรดระบุ) _____

3. ท่านได้ทำงานในข้อ (2) มาแล้วเป็นเวลา _____ ปี

4. งานที่ท่านทำในข้อ (2) นั้น เป็นงานที่ท่านทำเองส่วนตัว หรือทำในนามวัด มูลนิธิ องค์กรสาธารณกุศล หรือในนามบริษัทที่ท่านทำงานอยู่

<1> ช่วยเหลือผู้อื่นเป็นการส่วนตัว

<2> ทำในนามหน่วยงาน หรือองค์กร (โปรดระบุ) _____

5. ลักษณะงานที่ท่านทำในข้อ (2) นั้น ท่านทำบ่อยแค่ไหน?

<1> ทุกวัน หรือเกือบทุกวัน

<2> อาทิตย์ละครั้ง

<3> เดือนละครั้ง

<4> เดือนละ 2-3 ครั้ง

<5> ปีละครั้ง

<6> ปีละ 2-3 ครั้ง

<7> เป็นงานที่ทำครั้งเดียวเสร็จ ไม่ได้ทำต่อเนื่อง

<99> จำไม่ได้

<999> ไม่ตอบ

6. คนเรามีเหตุผลหลากหลายเมื่อช่วยเหลือผู้อื่น กรุณาระบุเหตุผลสำคัญที่สุดสองข้อแรกที่ทำให้ท่านทำงานในข้อ(2)

<1> เป็นการทำบุญ/ สร้างกุศล/ ต้องการอุทิศส่วนกุศลแก่ผู้อื่น

<2> ต้องการให้ผู้อื่นเป็นสุข หรือพ้นทุกข์

<3> อยากเห็นสังคมดีขึ้น

<4> เคยได้รับความช่วยเหลือมาก่อน

<5> เคยเห็นคนอื่นทำ แล้วรู้สึกดี

<6> ทำตามเพื่อน หรือร่วมกิจกรรมกับเพื่อนๆ

<7> ทำตามคำสอนของศาสนา พ่อแม่ ครู อาจารย์

<8> เพื่อเป็นประสบการณ์ชีวิต

<9> เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

<10> ต้องการฝึกฝนทักษะ หรือเรียนรู้งานอาสาสมัคร

<11> อื่นๆ โปรดระบุ _____

7. ในปีที่ผ่านมา ท่านได้บริจาคเงิน หรือสิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น หรือแก่องค์กรสาธารณกุศลที่ไม่แสวงหากำไร หรือหน่วยงานพัฒนาเอกชนที่ช่วยเหลือสังคม หรือไม่?

<1> บริจาค

<2> ไม่ได้บริจาค

<99> จำไม่ได้

<999> ไม่ตอบ

8. โปรดระบุประเภทของการบริจาคที่ท่านให้ (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)

<1> เป็นเงินสด

<2> เป็นเสื้อผ้า ของกิน ของใช้

<3> ช่วยซื้อตัวงานการกุศล/ จ่ายค่าสมาชิก หรือค่าธรรมเนียมแก่องค์กรสาธารณประโยชน์

<4> อดหนุนสินค้าในงานกุศล หรือสินค้าที่องค์กรสาธารณกุศลจัดจำหน่าย เนื่องในโอกาสต่างๆ

<5> อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

9. ในการบริจาคเงินหรือสิ่งของที่ท่านทำในข้อ (8) ท่านตัดสินใจด้วยตนเอง หรือตัดสินใจร่วมกับบุคคลอื่นในบ้าน

<1> ตัดสินใจเองคนเดียว

<2> ตัดสินใจร่วมกับคนอื่นในครอบครัว

<3> อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

10. วิธีการที่ท่านใช้ในการบริจาคเงินคือ

<1> โอนเงิน หรือส่งเช็คเงินให้แก่องค์กรที่ต้องการบริจาค

<2> หยอดเงินใส่ตามตู้รับบริจาคที่พบเห็นในที่ต่างๆ เช่น จุดจ่ายเงินตามห้างสรรพสินค้า เคาน์เตอร์ธนาคาร ฯลฯ

<3> บริจาคเงินเมื่อได้รับการบอกกล่าวจากสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ อีเมลล์ หรือได้รับจดหมาย

จากมูลนิธิ หรือหน่วยงานสาธารณกุศล

<4> บริจาคเงินเมื่อได้รับการบอกกล่าวจากเพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน ญาติพี่น้อง

<5> บริจาคเมื่อพบเห็นการเรียกรับเงินเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นตามที่สาธารณะ

<6> บริจาคเมื่อพบเห็นคนพิการ หรือขอทานตามที่สาธารณะ

<7> บริจาคเงินเมื่อไปวัดเนื่องในโอกาสต่างๆ

<8> อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

11. ในปีที่ผ่านมา ท่านได้บริจาคเงินแก่วัด หรือองค์กรด้านศาสนาทั้งสิ้นจำนวน _____ บาท (ถ้าจำไม่ได้ กรุณาระบุตัวเลขใกล้เคียง)

12. ในปีที่ผ่านมา ท่านได้บริจาคเงินเพื่อการสาธารณกุศลอื่นๆ (ที่ไม่เกี่ยวข้องกับวัด หรือกิจการศาสนา)

จำนวน _____ บาท (ถ้าจำไม่ได้ กรุณาระบุตัวเลขใกล้เคียง)

13. โดยทั่วไป ท่านเก็บใบเสร็จรับเงินบริจาคไว้ เพื่อประโยชน์ในการหักลดหย่อนภาษีเงินได้ของท่านหรือไม่

<1> เก็บไว้หักลดหย่อนภาษีเสมอ

<2> เก็บไว้หักลดหย่อนภาษีบ้าง บางครั้งบางคราว

<3> เก็บไว้แต่ไม่เคยใช้หักลดหย่อนภาษี

<4> ไม่เก็บใบเสร็จเลย

14. คนเรามีหลากหลายเหตุผลเมื่อทำการบริจาค กรุณาระบุเหตุผลสำคัญที่สุดสองข้อแรกที่ทำให้ท่านบริจาค

<1> เป็นการทำบุญ/ สร้างกุศล/ ต้องการอุทิศส่วนกุศลแก่ผู้อื่น

<2> ต้องการให้ผู้อื่นเป็นสุข หรือพ้นทุกข์

<3> อยากเห็นสังคมดีขึ้น

<4> เคยได้รับความช่วยเหลือมาก่อน

<5> เคยเห็นคนอื่นทำ แล้วรู้สึกดี

<6> ทำตามเพื่อน หรือร่วมทำบุญกับเพื่อนๆ

<7> ทำตามคำสอนของศาสนา พ่อแม่ ครู อาจารย์

<8> ทำเพื่อความสบายใจส่วนตัว

<9> ไม่มีเวลาว่างช่วยเหลือผู้อื่น หรือสังคมด้วยตนเอง

<10> เห็นด้วยกับกิจกรรม หรือวัตถุประสงค์ของหน่วยงานที่บริจาคเงินให้

<11> ต้องการช่วยเหลือญาติพี่น้อง หรือคนรู้จักที่เดือดร้อน

<12> อื่นๆ โปรดระบุ _____

15. โดยทั่วไป ท่านกำหนดงบประมาณ หรือจำนวนเงินที่ท่านจะบริจาคในแต่ละปีหรือไม่

<1> กำหนดตัวเลขแน่นอน

<2> กำหนดไว้คร่าวๆ

<3> ไม่มีกำหนด

<4> อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

16. ท่านเป็นสมาชิก หรือเข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่ม/ ชมรม/ สมาคมต่างๆ ต่อไปนี้หรือไม่ (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)

<1> กลุ่ม/ ชมรม/ สมาคมทางศาสนา (รวมวัดด้วย)

<2> กลุ่ม/ ชมรม/ สมาคมทางอาชีพ

<3> กลุ่ม/ ชมรม/ สมาคมกีฬา

<4> กลุ่ม/ ชมรม/ สมาคมดนตรี ศิลปะ และวัฒนธรรม

<5> กลุ่ม/ ชมรม/ สมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ประกอบการ สมาคมผู้ที่มีภูมิปัญญาเดียวกัน

<6> กลุ่ม/ ชมรม/ สมาคมอาสาสมัครด้านสังคมสงเคราะห์

<7> กลุ่ม/ ชมรม/ สมาคมด้านพิทักษ์สัตว์ หรือคุ้มครองสิ่งแวดล้อม

<8> กลุ่ม/ ชมรม/ สมาคมทางการเมือง (ในระดับประเทศ และ/หรือ ระดับท้องถิ่น)

<9> กลุ่ม/ ชมรม/ สมาคมพัฒนาชุมชน หรือพัฒนาท้องถิ่น

<10> อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

<11> ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม/ ชมรม/ สมาคมใดเลย

17. กลุ่ม/ ชมรม/ สมาคมที่ท่านเป็นสมาชิกในข้อ (16) นั้น ท่านเข้าร่วมกิจกรรมบ่อยแค่ไหน?

<1> ทุกวัน หรือเกือบทุกวัน

<2> อาทิตย์ละครั้ง

<3> เดือนละครั้ง

<2a> เดือนละ 2-3 ครั้ง

<4> ปีละครั้ง

<5> ปีละ 2-3 ครั้ง

<6> แทบจะไม่ได้ร่วมกิจกรรมเลย

<99> จำไม่ได้

<999> ไม่ตอบ

18. ในปีที่ผ่านมา ท่านทำกิจกรรมร่วมกับสมาชิกในครอบครัวบ่อยแค่ไหน?

<1> ทุกวัน หรือเกือบทุกวัน

<2> อาทิตย์ละครั้ง

<3> เดือนละครั้ง

<2a> เดือนละ 2-3 ครั้ง

<4> ปีละครั้ง

<5> ปีละ 2-3 ครั้ง

<6> แทบจะไม่ได้ทำกิจกรรมร่วมกันเลย

<99> จำไม่ได้

<999> ไม่ตอบ

19. ในปีที่ผ่านมา ท่านทำกิจกรรมร่วมกับญาติพี่น้อง/ พ่อ-แม่/ ลูก-หลาน ที่ไม่ได้อาศัยในบ้านเดียวกันบ่อยแค่ไหน?

<1> ทุกวัน หรือเกือบทุกวัน

<2> อาทิตย์ละครั้ง

<3> เดือนละครั้ง

<2a> เดือนละ 2-3 ครั้ง

<4> ปีละครั้ง

<5> ปีละ 2-3 ครั้ง

<6> แทบจะไม่ได้ทำกิจกรรมร่วมกันเลย

<99> จำไม่ได้

<999> ไม่ตอบ

20. ในปีที่ผ่านมา ท่านทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนบ้านบ่อยแค่ไหน?

- | | | |
|------------------------------------|--------------------|--------------------|
| <1> ทุกวัน หรือเกือบทุกวัน | <2> อาทิตย์ละครั้ง | <3> เดือนละครั้ง |
| <2a> เดือนละ 2-3 ครั้ง | <4> ปีละครั้ง | <5> ปีละ 2-3 ครั้ง |
| <6> แทบจะไม่ได้ทำกิจกรรมร่วมกันเลย | <99> จำไม่ได้ | <999> ไม่ตอบ |

21. ในปีที่ผ่านมา ท่านไปวัดเพื่อฟังเทศน์ ฟังธรรม (ที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานศพ หรืองานบวช) บ่อยแค่ไหน?

- | | | |
|---|--------------------|--------------------|
| <1> ทุกวัน หรือเกือบทุกวัน | <2> อาทิตย์ละครั้ง | <3> เดือนละครั้ง |
| <2a> เดือนละ 2-3 ครั้ง | <4> ปีละครั้ง | <5> ปีละ 2-3 ครั้ง |
| <6> แทบจะไม่ได้ไปวัดเลย เว้นแต่งานศพ หรืองานบวช | <99> จำไม่ได้ | <999> ไม่ตอบ |

22. ในปีที่ผ่านมา ท่านปฏิบัติธรรมเอง หรือศึกษาระดมด้วยตนเอง บ่อยแค่ไหน?

- | | | |
|--|--------------------|--------------------|
| <1> ทุกวัน หรือเกือบทุกวัน | <2> อาทิตย์ละครั้ง | <3> เดือนละครั้ง |
| <2a> เดือนละ 2-3 ครั้ง | <4> ปีละครั้ง | <5> ปีละ 2-3 ครั้ง |
| <6> ไม่ได้ปฏิบัติธรรม หรือศึกษาระดมด้วยตนเอง | <99> จำไม่ได้ | <999> ไม่ตอบ |

23. โดยทั่วไป ท่านติดตามข่าวสารบ้านเมืองบ่อยแค่ไหน?

- | | | |
|------------------------------|--------------------|--------------------|
| <1> ทุกวัน หรือเกือบทุกวัน | <2> อาทิตย์ละครั้ง | <3> เดือนละครั้ง |
| <2a> เดือนละ 2-3 ครั้ง | <4> ปีละครั้ง | <5> ปีละ 2-3 ครั้ง |
| <6> แทบจะไม่ได้ติดตามข่าวเลย | <99> จำไม่ได้ | <999> ไม่ตอบ |

24. โดยทั่วไป ท่านติดตามข่าวสารบ้านเมืองจากสื่อใดมากที่สุด?

- | | | |
|----------------------|----------------------------|--------------------|
| <1> หนังสือพิมพ์ | <2> วิทยุ | <3> โทรทัศน์ |
| <2a> พูดคุยกับเพื่อน | <4> พูดคุยกับคนในครอบครัว | <5> โทรศัพท์มือถือ |
| <6> อินเทอร์เน็ต | <7> อื่นๆ (โปรดระบุ) _____ | |

25. โดยทั่วไปท่านใช้สิทธิเลือกตั้งระดับประเทศบ่อยแค่ไหน?

- | | | |
|-----------------|---------------------|--------------|
| <1> แทบทุกครั้ง | <2> ไปบ้างไม่ไปบ้าง | |
| <3> แทบไม่ไปเลย | <99> จำไม่ได้ | <999> ไม่ตอบ |

26. โดยทั่วไปท่านใช้สิทธิเลือกตั้งระดับท้องถิ่นบ่อยแค่ไหน?

- | | | |
|-----------------|---------------------|--------------|
| <1> แทบทุกครั้ง | <2> ไปบ้างไม่ไปบ้าง | |
| <3> แทบไม่ไปเลย | <99> จำไม่ได้ | <999> ไม่ตอบ |

27. ท่านมีความกังวลใจเรื่องสุขภาพของท่านบ้างหรือไม่

<1> กังวลใจมาก

<2> กังวลใจบ้าง

<3> ไม่กังวลใจเลย

28. ท่านมีความกังวลใจเรื่องหนี้สิน หรือฐานะทางการเงินของท่านหรือไม่

<1> กังวลใจมาก

<2> กังวลใจบ้าง

<3> ไม่กังวลใจเลย

ลักษณะส่วนบุคคล: ในส่วนสุดท้ายนี้ ขออนุญาตสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลและครัวเรือนของท่าน ดังนี้

29. โปรดระบุเพศของผู้ให้สัมภาษณ์

<1> ชาย

<2> หญิง

30. ปัจจุบันท่านอายุ _____ ปี

31. สถานภาพสมรสของท่านในปัจจุบัน

<1> เป็นโสด

<2> แต่งงาน หรืออาศัยอยู่กับคู่ครอง หรือคู่สมรส

<3> เป็นหม้าย หรือแยกกันอยู่กับคู่ครอง หรือคู่สมรส

<4> อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

32. ครอบครัวของท่านมีสมาชิกทั้งหมด _____ คน

33. จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ทำงานแล้ว และมีรายได้ของตนเอง _____ คน

34. จำนวนสมาชิกในครอบครัวที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี _____ คน

35. ท่านนับถือศาสนา

<1> พุทธ

<2> อิสลาม

<3> คริสต์

<4> อื่นๆ _____

36. การศึกษาสูงสุดที่ท่านสำเร็จ

<1> ต่ำกว่าประถมศึกษาหรือไม่เคยเรียนหนังสือ

<2> ประถมศึกษาหรือเทียบเท่า

<3> มัธยมต้น หรือเทียบเท่า

<4> มัธยมปลาย ปวช หรือเทียบเท่า

<5> อนุปริญญา ปวส หรือเทียบเท่า

<6> ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า

<7> สูงกว่าปริญญาตรี

<8> อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

37. ปัจจุบันนี้ท่านทำงานอยู่หรือไม่?

<1> ทำงานเต็มเวลา และมีรายได้จากการทำงาน

<2> ทำงาน part-time และมีรายได้จากการทำงาน

<3> ช่วยธุรกิจในครัวเรือน โดยไม่ได้รับค่าตอบแทน

<4> ไม่ได้ทำงาน เนื่องจากเรียนหนังสืออยู่

<5> ไม่ได้ทำงาน เนื่องจากเกษียณแล้ว

<6> ไม่ได้ทำงาน เนื่องจากปัญหาสุขภาพ

<7> ไม่ได้ทำงาน แต่กำลังหางานอยู่

<8> อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

38. ท่านหรือคู่ครอง เป็นเจ้าของบ้านที่ท่านอาศัยอยู่ในปัจจุบันหรือไม่

<1> เป็นเจ้าของบ้าน

<2> ไม่ได้เป็นเจ้าของบ้าน แต่อาศัยอยู่โดยไม่เสียค่าเช่า

<3> เช่าอยู่โดยต้องเสียค่าเช่า

<4> อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

39. ท่านอาศัยอยู่ในชุมชนนี้เป็นเวลา _____ ปี

40. โปรดระบุรายได้ส่วนบุคคลจากการทำงาน ที่ท่านได้รับในแต่ละเดือน

<1> ไม่เกิน 10,000 บาท

<2> 10,001 – 15,000 บาท

<3> 15,001 – 20,000 บาท

<4> 20,001 – 25,000 บาท

<5> 25,001 – 30,000 บาท

<6> 30,001 – 35,000 บาท

<7> 35,001 – 40,000 บาท

<8> 40,001 – 45,000 บาท

<9> 45,001 – 50,000 บาท

<10> 50,001 – 55,000 บาท

<11> 55,001 – 60,000 บาท

<12> 60,001 – 65,000 บาท

<13> 65,001 – 70,000 บาท

<14> 70,001 – 75,000 บาท

<15> 75,001 – 80,000 บาท

<16> 80,001 – 85,000 บาท

<17> 85,001 – 90,000 บาท

<18> 90,001 – 95,000 บาท

<19> 95,001 – 100,000 บาท

<20> มากกว่าหนึ่งแสนบาทต่อเดือน

41. โปรดระบุรายได้ส่วนบุคคลจากแหล่งอื่นๆ (นอกเหนือจากการทำงาน เช่น ค่าเช่า ดอกเบี้ย เงินมรดก เงินบำนาญ ฯลฯ) ที่ท่านได้รับในแต่ละเดือน

<1> ไม่เกิน 10,000 บาท

<2> 10,001 – 15,000 บาท

<3> 15,001 – 20,000 บาท

<4> 20,001 – 25,000 บาท

<5> 25,001 – 30,000 บาท

<6> 30,001 – 35,000 บาท

<7> 35,001 – 40,000 บาท

<8> 40,001 – 45,000 บาท

<9> 45,001 – 50,000 บาท

<10> 50,001 – 55,000 บาท

<11> 55,001 – 60,000 บาท

<12> 60,001 – 65,000 บาท

<13> 65,001 – 70,000 บาท

<14> 70,001 – 75,000 บาท

<15> 75,001 – 80,000 บาท

<16> 80,001 – 85,000 บาท

<17> 85,001 – 90,000 บาท

<18> 90,001 – 95,000 บาท

<19> 95,001 – 100,000 บาท

<20> มากกว่าหนึ่งแสนบาทต่อเดือน

42. โปรดระบุรายได้รวมทั้งหมดของครัวเรือนของท่านในแต่ละเดือน

- | | | |
|---------------------------|---------------------------------|--------------------------|
| <1> ไม่เกิน 10,000 บาท | <2> 10,001 – 15,000 บาท | <3> 15,001 – 20,000 บาท |
| <4> 20,001 – 25,000 บาท | <5> 25,001 – 30,000 บาท | <6> 30,001 – 35,000 บาท |
| <7> 35,001 – 40,000 บาท | <8> 40,001 – 45,000 บาท | <9> 45,001 – 50,000 บาท |
| <10> 50,001 – 55,000 บาท | <11> 55,001 – 60,000 บาท | <12> 60,001 – 65,000 บาท |
| <13> 65,001 – 70,000 บาท | <14> 70,001 – 75,000 บาท | <15> 75,001 – 80,000 บาท |
| <16> 80,001 – 85,000 บาท | <17> 85,001 – 90,000 บาท | <18> 90,001 – 95,000 บาท |
| <19> 95,001 – 100,000 บาท | <20> มากกว่าหนึ่งแสนบาทต่อเดือน | |

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูง ที่กรุณาสละเวลาตอบแบบสอบถามนี้